GLAS
umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 278

ISSN 1849-7837 // Zagreb, veljača 2020. // Godina XXVI.

U OVOM BROJU:

NACIONALNA NAKNADA NIJE MIROVINA
Konačno pomoć za najsiromašnije starice

INTERVJU
Suzana Diklić, Ministarstvo za demografiju
Nismo odgovorni za izgorjele u Andraševcu!?

NIŠTA BEZ REVIZIJE
Lažni branitelji i kako ih otkriti

U POSJETU HUMANITARNOJ UDRUZI
Tuga i bol u „Rijeci ljubavi“

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

UVODNA RIJEČ

Zemlja promatrača

Piše: Jasna A. Petrović

Već godinama Sindikat umirovljenika Hrvatske administrira tematsku Facebook stranicu Pokret protiv siromaštva starijih osoba. Tamo dnevno „razgovaramo“ sa stotinama umirovljenika o različitim temama vezanima uz starije osobe. Tisuće komentara tjedno u vezi zanemarivanja starih, domova umirovljenika, prijevarama s ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju…

Svi oni prolaze mukotrpni put od informacije, preko osvješćivanja, do uloge promatrača. Isprva, pričaju poput lutaka koje naši unutarnji valovi i vanjska zbivanja vrte u svojim filmovima u kojima ne osjećamo sebe i ne živimo iz sebe. Tako smo toliko poistovjećeni s onim što se događa unutar i oko nas, da gubimo svaki tračak i iskru onoga tko mi uistinu jesmo, istovremeno misleći da smo ono što iskušavamo u i oko sebe. U tom virtualnom svijetu teško je prepoznati moć promatrača, ulogu svjedoka svoga vremena te katapultirati sebe iz svojevrsne hipnoze koja nas je kolektivno obuzela i postati promatrači koji imaju odmak od samih sebe.

Eto primjera s nacionalnom naknadom za starije od 65 godina. Nezgrapna politička odluka nazvati to u početku nacionalnom mirovinom, donijela je brojne šumove u eteru. Ako je mirovina, onda kako mirovinu mogu dobiti oni koji nisu radili i plaćali doprinose. Ako je mirovina, onda ide iz mirovinskog fonda, onda je to krađa u ime neradnika. U toj priči soli dodaje i jedina parlamentarna umirovljenička stranka koja tvrdi kako treba uvesti imovinski cenzus, jer će u protivnome baš tih 800 kuna po siromahu, uglavnom ženi, dobiti bogataši s vilama i bazenima.

I gle, kad im kažete da to nije mirovina, već socijalna potpora kakva postoji u više od stotinu zemalja u svijetu, da ide iz državnog budžeta, a ne iz mirovinskog fonda, onda kažu da lažete i pogodujete vladajućima. Kao da su zaboravili od vlastitog siromaštva i poniženosti prepoznati još veće siromahe. Kao da ih obuzima opsesija i jal vlastitom nemoći. Ne postavljaju pitanje iz rakursa promatrača: nije problem što će netko potrebit dobiti pomoć koja mu može omogućiti da barem plaća struju, već je problem što oni sami imaju mizerne mirovine. Tako stvarnost pliva u očaju samopercepcije vlastite bijede pa pogubljeni u mislima i emocijama, robotiziramo svoje reakcije, koje nas mahom drže u zoni destruktivnog raspoloženja i malodušnosti. Tako sve postaje negativno i zlonamjerno, nepravedno i zamućeno, dok nezadovoljstvo buja do razmjera gubitka konstruktivne stvarnosti.

Među hipnotiziranosti očajem većina komentira kako su za svoje sitne mirovine radili „bez veze“, a, primjerice, Slavonac Dragan Džoić kaže: „Ma to je samo za uhljebe. Opet će dobit oni što imaju i previše, a stvarni ljudi koji nemaju neće ni dobiti.“ I onda se na stotinu njih pojavi raritetni komentar Riječanke Nevenke Licul koja kratko kaže: „Groznih li komentara. Nije problem 800 kn za siromahe, već visina penzije. Pa tako napišite.“ Tko je to dotakao dno, a tko je učinio promatrački odmak i prepoznao problem? Tko je shvatio da dati siromašnima, ne znači oduzeti onima malo manje siromašnima? Tko je prepoznao da manjak promatračkog rakursa rađa jal i još veći očaj i fikciju opće izloženosti ugrozi?

Zaustavite se i recite možete li promijeniti lošu stvarnost ako ju gledate samo crnim bojama. Neće li se i željela stvarnost pokazati kao crna i zamračena, a vi ćete izgubiti potencijal za utjecaj na promjene. Razmislite.

16. SJEDNICA NACIONALNOG VIJEĆA ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

Kad izgore moral i dostojanstvo

Sindikat umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika Hrvatske 13. siječnja 2020. godine, dva dana nakon strašne tragedije u ilegalnom domu u Andraševcu poetičnog naziva Zelena oaza, u kojem je izgorjelo šest osoba, zatražili su hitno sazivanje javne sjednice Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe. Ministar Josip Aladrović je bio previše zauzet programima predsjedanja EU-om pa je sjednicu odgađao, da naposljetku nije ni prisustvovao 16. sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, održanoj 24. siječnja 2020. godine. Sjednica je na prijedlog SUH-a započela minutom šutnje, kojom su predstavnici umirovljeničkih udruga, četiriju ministarstava, HZZO-a i HZMO-a, odali počast izgorjelim starcima te izrazili duboku sućut svim obiteljima i prijateljima stradalih.

No, minuta šutnje je samo trenutak u mjesec dana šutnje institucija koje su stvarno reagirale tek 4. veljače kad je vlasnicima gubilišta Gabrijeli i Slavku Čičkoviću određen jednomjesečni istražni zatvor zbog teškog kaznenog djela protiv opće sigurnosti. Ostavljeni su tri tjedna na slobodi kako bi mogli mirno utjecati na svjedoke, svoje bivše zaposlenike, susjede i korisnike. Prethodno je zgarištem prošetala i socijalna inspekcija nadležnog ministarstva da bi zaključila kako oni nisu krivi. Plenković je, pak, imao priliku slušati od gradonačelnika Oroslavja kako su ti Čičkovići baš dobri ljudi.

Buja ilegala

Javnost je mogla svjedočiti nefunkcioniranju sustava i prebacivanju loptice odgovornosti s Ministarstva demografije, obitelji, mladih i socijalne politike na Krapinsko-zagorsku županiju, na vlasnike ilegalnog doma u drvenoj kutiji sardina, ali i na rodbinu žrtava. Na sjednici Nacionalnog vijeća se željelo razmotriti nesuglasja u sustavu i približiti odgovorima o stvarnom stanju na tržištu socijalnih usluga starijim osobama, koje je dobrim dijelom u sferi ilegale i bez stvarnog nadzora.

Također, cilj ove sjednice bio je i preporučiti potrebne mjere za prevenciju i popravak stanja. Za to je bila zadužena ekipa iz ministarstva socijale, na čelu s državnom tajnicom Marijom Pletikosom i u pratnji državne tajnice Ministarstva rada i mirovinskog sustava Majde Burić, ekipa koja je pokušala predstaviti promjene u Nacrtu prijedloga zakona o socijalnoj skrbi, no poanta izvjestiteljica je bila kako njihovo Ministarstvo itekako „čini sve da bi život starijih bio kvalitetniji".

Pod posebnom točkom je prikazan kapacitet i stanje kod pružatelja usluga za starije osobe te jačanje kapaciteta izvaninstitucionalnih usluga, no u svakom slučaju je neosporno kako je kapaciteta za smještaj starijih premalo te da sustav nije uređen. Na upite o činjenici da su uvjeti za osnivanje obiteljskog doma bili nedefinirani, odgovorilo se kako će se pokušati izjednačiti propisane uvjete za privatne i obiteljske domove kako bi bili stroži, jasniji, bez detaljnijeg opisa planiranih promjena. Istina, postoji i ideja licenciranja dozvole za rad i takvih domova. Ogroman je i sve veći broj privatnih i obiteljskih domova, ali i udomitelja, koji imaju ilegalne korisnike, a još veći broj smještajnih kapaciteta u kućama i stanovima koji rade na crno, bez ikakvih dozvola.

Bez kazne i nadzora

Zaključeno je i kako su mjere kažnjavanja preblage te bi, predlažu iz Ministarstva, s pravosuđem trebalo dogovoriti veće kazne, jer se umjesto mogućih kazni, primjenjuju u praksi one najmanje, koje nikoga neće spriječiti od počinjenja novog prekršaja.

Kad je pak riječ o socijalnoj inspekciji, koja je u postojećem obliku ustrojena još prije 15 godina, vrišti podatak o samo devet socijalnih inspektora koji su prošle godine posjetili samo 160 od više tisuća objekata za smještaj starijih osoba te je za desetak njih zabranjen rad, ali oni i dalje rade na crno. Čija je odgovornost nadzirati provedbu mjera koje propisuje socijalna inspekcija, nitko ne objašnjava. Dobar znak je što je sve više izvanrednih nadzora utemeljenih na prijavama, žalbama i predstavkama.

Rješenje, je, zaključeno je, decentralizirati posao nadzora, no umirovljeničke udruge su se izrazito usprotivile da se poslovi inspekcije naprosto prebace na županije, jer županije su one koje izdaju dozvole za minimalne tehničke uvjete za takve obiteljske i privatne domove pa bi došlo do sukoba interesa te potencijalne korupcije.

SUH i MUH su upozorili i kako brojni privatni i obiteljski domovi uspješno nagovaraju korisnike da potpisuju dosmrtne i doživotne ugovore o uzdržavanju, koje također nitko ne nadzire, ne postoje registri niti potpora žrtvama takvih prijevara, a Ministarstvo pravosuđa odbija ukinuti dosmrtne ugovore i donormirati zakon.

Predstavnici Ministarstva su uvjetno pozitivno reagirali na prijedlog SUH-a o uvođenju civilnog nadzora, aktivista koji bi po edukaciji i dobivanju dozvole mogli nesmetano posjećivati domove i o stanju temeljem glavnih indikatora izvještavati područje urede socijalne inspekcije. Naposljetku, ta je smjernica o poticanju volontiranja starijih osoba u lokalnoj zajednici predviđena Strategijom o socijalnoj skrbi za starije osobe.

Puno pitanja, poneki odgovor

No, šokantna je bila izjava glavne socijalne inspektorice koja je rekla da su tu najviše krive obitelji koje moraju znati da za manje od 6.000 kuna ne mogu smjestiti svoje stare u domove s kakvim-takvim pristojnim uvjetima. Nije postavila pitanje svome Ministarstvu koje ne razrađuje strategije i politike kojima bi se povećali i unaprijedili kapaciteti smještaja starijih osoba, koji nedovoljno nadziru smještajne kapacitete, ili pak županije kojima su domovi za stare zadnja rupa na županijskoj fruli.

I još nešto neshvatljivo. U mnogim europskim zemljama potiče se članove obitelji starijih osoba da uz financijsku naknadu budu njihovi njegovatelji. Iako u Strategiji socijalne skrbi za starije osobe do kraja 2020. godine postoji predviđena mogućnost statusa njegovatelja za stariju osobu u obitelji, izgleda da je takvo rješenje opet stavljeno na čekanje, jer nije bilo predmetom razmatranja, iako bi takva mogućnost, uz naknadu od 2.500 kuna, pomogla odluci nekih članova obitelji o prihvaćanju takvog statusa.

Šesnaesta sjednica Nacionalnog vijeća pokušala je na inicijativu umirovljeničkih udruga predložiti neka rješenja, kako pouka nakon smrti šest izgorjelih korisnika ne bi ostala bez odjeka. Pokoj im duši! Uz nadu da će izmjene uskoro uslijediti i spriječiti ponavljanje takve tragedije.

Jasna A. Petrović

NACIONALNA NAKNADA NIJE MIROVINA

Konačno pomoć za najsiromašnije starice

Koliko puta smo čitali u novinama kako u zabitima brda i vrleti neka jedva pokretna starica prokuhava kišnicu i jede juhu od povrća iz vrta, starica bez ikakvih prihoda, najčešće i bez prava na stalnu socijalnu pomoć, jer se na nju vode nekakvi zbrkani djelići livade na susjednoj planini? Čitali smo kako bakica stare krpe rasteže preko okvira prozora kako bi zaustavila vjetar, a dobri ljudi joj jednom tjedno donesu nešto hrane.

Jesmo li se pitali pa zašto ta takozvana socijalna država ne osigura socijalnu pomoć i nekakvu njegu ili smještaj u dom za zaboravljene starce po ruralnim područjima, nemoćne da obrade i nešto zemljišta za preživljavanje? A država šuti i traži na desetke papira i potvrda da bi im dala zajamčenu minimalnu naknadu od 920 kuna za samca, uz brojne prepreke koje stare noge ne mogu preskakati.

Od oko 830.000 osoba starijih od 65 godina trećina njih, odnosno 270.000 su u zoni rizika od siromaštva i socijalne isključenosti. No, samo ih 8.000 (manje od jedan posto) prima stalnu socijalnu pomoć, uz obvezu upisa tereta na vlasništvo jedine nekretnine, kako bi se država naplatila od nasljednika. Gdje su ostali, od čega živi njih oko 60.000 koji ne primaju nikakvu mirovinu, nemaju prihoda, životare u bijedi i sramoti? Možda neki, za na prste pobrojati, imaju imovinu koju prodaju ili rentaju ili visoke uštedevine, bogatu djecu, dovoljne mirovine? No, takvi su rijetki. Na temelju njih ne možemo kreirati socijalne politike.

Bez velike papirologije

Socijalni radnici takve rasute i zaboravljene starice ne smještaju u društvene domove umirovljenika, jer je malo kapaciteta i preskupo je za državu, a kad su baš potpuno nepokretni, eventualno ih smjeste preko socijalne skrbi kod jedne od 1.500 udomiteljskih obitelji za stare i nemoćne.

Zato je svakako pozitivno što je postupak definiranja nacionalne naknade za starije od 65 godina konačno okončan 5. veljače 2010. godine na završnoj radnoj skupini održanoj u prostorijama Ministarstva rada i mirovinskog sustava. Nacionalna naknada će se omogućiti kao pravo građanima starijima od 65 godina s najmanje 20 godina prebivališta u Hrvatskoj te prihodima nižima od 800 kuna. Točka. Svaki član domaćinstva koji ispunjava takve uvjete ima pravo na naknadu od 800 kuna mjesečno, iako je riječ najčešće o ženskim samačkim domaćinstvima pa će se dobivati jedna naknada. Uvjet je također da je u slučaju potpisanog ugovora o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju već pokrenut sudski postupak za raskid ugovora. Točka. Nema nikakve prevelike papirologije, niti suvišnih procedura.

Međutim, umirovljenici koji su mirovinu stekli radom ili po preminulom partneru u velikom se broju bune što se uvodi ova naknada, isprva - politički promašeno i nezgrapno - nazvana nacionalnom mirovinom. To je stvorilo zabunu u javnosti pa su mnogi tu socijalnu potporu doživjeli kao otimačinu iz mirovinskog fonda za neradnike. Valja stoga ponoviti: riječ je o socijalnoj naknadi koja će se izdvajati iz državnog proračuna! Što se to zbiva? Kao da su našim

umirovljenicima s niskim mirovinama srca ukrućena od vlastitog očaja i poniženosti pa se protive i tome da netko bjedniji od njih dobije neku siću.

Otimačina za neradnike?

S druge strane, javlja se čelnik umirovljeničke stranke i zahtijeva da se i za nacionalnu naknadu za starije osobe uvede imovinski uvjet, jer valjda svi ti siromasi koji imaju dvanaestinu nekakve livade besramni su prevaranti i bogataši koji će bespravno zatražiti tu naknadu? Zaboravlja se da takva naknada za siromahe s imovinskim cenzusom već postoji i pokazala se nepovoljnom za stariju žensku populaciju, jer ih manje od jedan posto ostvaruje postojeću ZMN. Ovo će ipak biti jednostavnije rješenje i spas za preživljavanje oko 20 tisuća najsiromašnijih žena, većinom iz ruralnih područja. Drugo je pitanje može li se preživjeti sa 800 kuna mjesečno? Naravno da je nemoguće, no nije li bolje dobiti i toliko, nego ništa? Nije li bolje barem imati nešto novca za lijek ili plaćanje računa za struju, nego ništa?

I još jedan detalj, nešto što bi svakako trebalo promijeniti u prijedlogu Zakona, a to je da dostava nacionalne naknade treba biti putem pošte, a ne preko banke. Gdje su u bespućima zbiljnosti banke i bankomati, kad nema niti javnog prijevoza? Očito još jedan problem koji treba riješiti.

Jasna A. Petrović

- Isplate nacionalne naknade kreću od 1. siječnja 2021. godine
- Iznos od 800 kuna usklađivat će se prema stopi promjene indeksa potrošačkih cijena
- Uvjet za dobivanje je najmanje 20 godina prebivališta u Hrvatskoj
- Osoba ne smije imati prihode veće od 800 kuna mjesečno

CENZUS ZA BESPLATNO DOPUNSKO

Izmjene zakona kreću u hitnu proceduru

U dogovoru premijera Plenkovića sa Sindikatom i Maticom umirovljenika, nakon 16 godina cenzus za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje bi se trebao konačno povisiti, i to za samca sa 1.939 kuna na 2.000 kuna, a za člana domaćinstva sa 1.516 kuna na 1.565,23 kune. To je daleko manje nego što je iznosio početni prijedlog SUH-a, tj. da se cenzus podigne na razinu hrvatske linije siromaštva koja u ovoj godini iznosi 2.485 kuna.

Međutim, najvažniji element postignutog dogovora jest da će se novi cenzus povisivati svake godine u stu-

denom i to u iznosu koji odgovara porastu mirovina temeljem dva usklađivanja u toj godini. Što to znači? Kako je unatrag godine dana oko 10.000 umirovljenika zbog usklađivanja mirovina „preskočilo" cenzus za koju kunu, to su morali započeti plaćati 70 kuna dopunsko. Dakle, simbolična zadnja povišica mirovina od šezdeset kuna za njih je zapravo značila još manje novca u novčaniku.

Umirovljenici nisu mogli čekati

Stoga je SUH nakon tri prosvjedna okupljanja pred Vladom krajem 2019. godine, udružio snage s Maticom i započela su lobiranja. Već je tada bilo jasno da Sabor neće prihvatiti inicijativu Hrvatske stranke umirovljenika da se cenzus poveća na 2.340 kuna mjesečno za samca, a za što su prikupili i 52.000 potpisa podrške građana. Zakoni predloženi od strane opozicijskih stranaka se u pravilu ne prihvaćaju, pa je tako završio i ovaj HSU-ov prijedlog. Obespravljeni umirovljenici nisu mogli čekati nove izbore i politike.

Stoga, nakon razgovora s Kazimirom Vardom iz Stranke MB365, došlo je do prvog razgovora s ministrom financija Zdravkom Marićem, a onda i s premijerom. Kompromisno rješenje je postignuto: povećanjem od 3,05 posto vraća se besplatno dopunsko osiguranje za oko deset tisuća onih koji su ga izgubili unatrag godine dana, no još je važnije da više nitko neće izgubiti dopunsko zbog usklađivanja mirovina.

Na sjednici Vlade 11. prosinca 2019. premijer Andrej Plenković je najavio kako je pitanje cenzusa za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje pred rješavanjem i to u dogovoru s dvije umirovljeničke udruge.

Konačno dobre vijesti

Iako je načelno sve dogovoreno, izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju i Zakona o mirovinskom osiguranje tijekom prosinca i siječnja išle su po uobičajeno sporoj proceduri pa je nekoliko tisuća umirovljenika koji čekaju da im se vrati pravo na besplatno dopunsko zdravstveno bili u nedoumici što činiti. Proteklih tjedana javljali su se brojni umirovljenici koji nisu započeli plaćati svoje police, jer čekaju da se cenzus povisi kako bi imali besplatno dopunsko, a zbog čega strahuju otići kod liječnika, što može biti kobno po njih.

No, ne trebaju brinuti, jer je Vlada odlučila potrebne izmjene Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju staviti u hitnu saborsku proceduru već u veljači. Izmjenama se buduća procedura povećavanja prihodovnog cenzusa olakšava, kako se ne bi moralo opet čekati petnaestak godina na izmjene zakona.

Prema podacima SUH-a, u posljednjih sedam godina broj korisnika polica dopunskog osiguranja na teret države smanjio se za više od 200 tisuća, odnosno sa 944 tisuće na oko 743 tisuće. To pravo sada ima oko 163 tisuće umirovljenika, ali sa svakim simboličnim povećanjem mirovina njihov broj se smanjivao. Sada bi konačno tome trebao doći kraj. Naime, niti najnovije usklađivanje mirovina u ožujku 2020. neće više dovesti do ispadanja iz sustava besplatnog dopunskog zdravstvenog osiguranja, već će se pričekati kraj godine i podizanje novog prihodovnog cenzusa. Tako su predstavnicima Sindikata i Matice umirovljenika predstavili zakonske izmjene u Ministarstvu zdravstva. U svemu tome jedino je nezadovoljan HSU, kao da je mogao postići više?! K tome, oni nisu niti tražili automatsko usklađivanje novog prihodovnog cenzusa, što su udruge postigle.

Cilj – hrvatska linija siromaštva

Inače, problem cenzusa za dopunsko zdravstveno aktualizirao se u posljednje dvije godine, kada je zabilježen veći rast mirovina kroz usklađivanje nego ranije pa su brojni umirovljenici upozorili da su zbog nekoliko desetaka kuna veće mirovine prekoračili cenzus i dobili novi mjesečni trošak od 70 kuna za policu.

Treba istaknuti kako podizanje cenzusa na 2.000 kuna te na oko 1.565,23 kuna po članu obitelji će ispraviti nepravdu samo prema onima koji su nedavno ostali bez besplatnog dopunskog, odnosno lanjskim rujanskim usklađivanjem, dok je na desetke tisuća onih koji su to pravo već prije izgubili. Zato će se Sindikat umirovljenika Hrvatske i dalje zalagati da cenzus za dopunsko bude hrvatska linija siromaštva, koja je u 2019. iznosila 2.485 kuna, a čiju visinu svakoga rujna utvrđuje Državni zavod za statistiku.

Igor Knežević

SUZANA DIKLIĆ, ***načelnica Sektora za nadzor i predstavke Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku RH***

Nismo odgovorni za izgorjele u Andraševcu!?

Sada je to već priča sa zadnjih stranica novina. Šest zaboravljenih staraca koji su izgorjeli u ilegalnom domu u Andraševcu već su pokopani, a odgovorni su oprali ruke. Šest nepokretnih staraca nije imalo šanse pobjeći od buktinje šupe u koju su utrpani da umru. Sindikat umirovljenika Hrvatske je tražio od ministrice socijale da hitno ponudi ostavku, ali ona to nije učinila. Samo je rekla: „To nije rješenje". Pokušavamo ovdje saznati što je onda rješenje, pa eto odgovora.

1. Poznato je kako samo devet inspektora vrši kontrolu svih objekata koji pružaju uslugu skrbi i smještaja starijih osoba, djece i invalida. Koliko ukupno pravnih i fizičkih subjekata nadzirete i u kojim kategorijama?

U RH registrirano je 1.175 pružatelja socijalnih usluga, a nastavno dostavljamo broj pružatelja usluga s obzirom na korisničku skupinu, od toga 938 specijaliziranih za starije i nemoćne osobe (ustanove, pravne osobe i obrtnici, fizičke osobe). Preostalo su ustanove za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, s poremećajima u ponašanju, s teškoćama u razvoju te za odrasle s mentalnim i drugim oštećenjima i za ovisnike.

2. Nakon tragedije u Andraševcu, gdje je život izgubilo šest nepokretnih osoba, osjećate li da je dio krivice i na sustavu nadzora zbog premalog broja socijalnih inspektora?

Smatram da premali broj inspektora nije kriv za tragediju koja se dogodila u Andraševcu, tako nešto može se dogoditi bilo kada i bilo kome te nikakav sustav nadzora ne može riješiti takve situacije. Ovdje je prvenstveno odgovornost vlasnice doma jer je svjesno smještala korisnike u objekte za koje nije imala dozvolu, a obitelji su bile suglasne s istim. Obitelji vjerojatno nisu imale informaciju o tome ima li vlasnica doma dozvolu za smještaj korisnika u te objekte, ali iz prakse mi je poznato da njima često nije važno ima li pružatelj usluga za isto dozvolu. Činjenica je da veliki broj pružatelja usluga ima veći broj smještenih korisnika nego im je rješenjem nadležnog tijela utvrđen kapacitet, da velik broj pružatelja smještaja starijim i nemoćnim osobama isto obavlja bez licence, iz čega se zaključuje da je premali broj pružatelja usluga smještaja starim i nemoćnim osobama kojima su isti dostupni po cijeni ili blizini njegovog mjesta stanovanja.

3. U 2018. godini navodno je izvršeno 130 inspekcija smještajnih kapaciteta za stare, a u 75 posto njih su utvrđene nepravilnosti? Tko nadzire primjenu primjedbi i propisanih izmjena izgrađenih inspekcijom?

Inspekcija nadzire i primjenu predloženih mjera izlaskom u kontrolni nadzor.

Broj inspektora utvrđen uredbom Ministarstva!

4. Da li je problem u tome kako je već desetljećima postavljen sustav socijalnog nadzora definiran Zakonom o socijalnoj zaštiti? Što bi bilo da su inspektori dan prije tragedije u Andraševcu posjetili dom?

Zakon o socijalnoj skrbi definira inspekcijski nadzor sukladno Zakonu o sustavu državne uprave i u tom smislu nije nedostatan, a vezano uz nepravilnosti za koje su tijekom inspekcijskih nadzora utvrđene, a nisu bile pokrivene zakonskim odredbama (npr. ograničen broj ugovora o doživotnom uzdržavanju, zabrana obavljanja djelatnosti, a ne samo zabrana rada), dodane su u Zakonu o socijalnoj skrbi iz 2013. godine. Broj inspektora propisuje se Uredbom o unutarnjem ustrojstvu ministarstva i nije vezan uz Zakon o socijalnoj skrbi.

Da su inspektori dan prije bili na adresi obiteljskog doma koji je upisan u evidenciji fizičkih osoba, ako tijekom inspekcijskog nadzora ne bi saznali da obiteljski dom pruža usluge smještaja starim i nemoćnim osobama (predstavnica obiteljskog doma inspektorima bi to sigurno zatajila, jer je to prekršaj), na adresu objekta koji je izgorio ne bi otišli (nikada nije bilo prijave da Obiteljski dom Gabrijele Čičković pruža usluge smještaja na adresi Dolinska 22).

Da su inspektori saznali za još dva objekta u kojima se pruža usluga smještaja, obišli bi i taj prostor, popisali korisnike, predstavnici obiteljskog doma uručili bi pisanu obavijest da će protiv nje biti podignut optužni prijedlog, te bi joj izdali rješenje kojim joj zabranjuju obavljanje djelatnosti socijalne skrbi u objektima na adresi Dolinska 22, jer nema rješenje o ispunjavanju uvjeta za pružanje socijalnih usluga smještaja starijim i nemoćnim osobama. Također bi obavijestili centre za socijalnu skrb nadležne prema prebivalištu korisnika da je pružatelju usluga zabranjeno obavljanje djelatnosti socijalne skrbi u objektima na adresi Dolinska 22, kako bi o tome obavijestili njihove obitelji te u suradnji s njima sukladno odredbi članka 77. Zakona o socijalnoj skrbi savjetovanjem i pomaganjem korisniku i njihovim obiteljima, za iste pronašli drugi odgovarajući smještaj ili omogućili povratak u vlastitu obitelj.

Problem kod takvih slučajeva je u tome što pružatelj usluga i dalje nastavlja pružati usluge smještaja, jer obitelji često navode „da su zadovoljni sa smještajem i ne misle nigdje seliti svog starog i bolesnog roditelja ili rođaka" te im nije važno ima li pružatelj usluga za isto dozvolu nadležnih institucija.

Bez procjena o nelegalnim kapacitetima

5. Kako tumačite činjenicu da je u mnogim obiteljskim domovima utvrđen višak štićenika u odnosu na broj registriranih? Koliko je nelegalnih, potpuno neregistriranih objekata i udomiteljskih obitelji u sustavu pružanja socijalnih usluga? Imate li kakve procjene?

Činjenica da u mnogim domovima ima prekobrojnih korisnika, vjerojatno je u nedostatku kapaciteta kod pružatelja

usluga koji imaju niske cijene smještaja. Udomiteljskih obitelji u sustavu socijalne skrbi za odrasle osobe ima oko 1454, a što se tiče broja nelegalnih pružatelja usluga, ne možemo dati nikakvu procjenu.

6. ***Treba li se nadzor spustiti i na županijsku odnosno gradsku razinu, i koji bi to trebali biti odjeli i službe? Kakva bi ostala uloga socijalne inspekcije na državnoj razini, pri Ministarstvu?***

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku izrađuje Nacrt prijedloga zakona o socijalnoj skrbi. Predmetni Zakon je u završnoj fazi izrade u suradnji s drugim tijelima. Nacrt prijedloga zakona o socijalnoj skrbi bit će objavljen radi savjetovanja s javnošću i zainteresiranom javnošću kojom prilikom će svi imati mogućnost upoznati se sa sadržajem Zakona te iznijeti svoje prijedloge.

Što mislite o dodatnom civilnom nadzoru?

7. ***Kako procjenjujete inicijativu Sindikata umirovljenika za uvođenje dodatnog sustava civilnog nadzora, gdje bi se uključivali u nenajavljene nadzore posebno educirani aktivisti civilnog društva?***

Inicijativa Sindikata umirovljenika je za razmatranje, ali u smislu nekakvih „povjerenstava" ili slično na nivou županija koji bi imali ovlaštenja za praćenje kvalitete usluga pružatelja smještaja starim i nemoćnim osobama, ali ne kao nadzor koji je točno propisan zakonima, kako će se provoditi, tko će ga provoditi i sl.

8. ***Koliko u prosjeku traje inspekcija neke ustanove i o čemu ovisi duljina trajanja inspekcije?***

Inspekcijski nadzor kod pružatelja usluga smještaja starijih i nemoćnih osoba može trajati od jednog do četiri dana, ovi-

sno o broju korisnika, radnika, lokacija i sl., provodi se sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, Zakonu o općem upravnom postupku te sukladno Pravilniku o sadržaju i načinu provođenja inspekcijskog nadzora u djelatnosti socijalne skrbi.

Napominjem da neki domovi imaju i preko 600 korisnika smještaja. Nadalje, inspekcijski nadzor ne završava u ustanovi, nego se i nakon toga provode sljedeći postupci, ovisno o utvrđenim nepravilnostima donosi se rješenje s mjerama koje se u određenom roku trebaju izvršiti, podnosi se optužni prijedlog, po potrebi kaznena prijava, odgovara se podnosiocima pritužbi i prijava, odgovara se na tužbe upravnom sudu. U slučaju ako je na rješenje podnesena tužba od strane pružatelja usluga, inspektori sudjeluju kao svjedoci na sudskim raspravama na prekršajnim sudovima za predmete za koje su podnijeli optužni prijedlog ili na upravnim sudovima za predmete protiv kojih je podnesena tužba, o svom radu inspektori vode očevidnike i drugu evidenciju i dokumentaciju, kontroliraju izvješća pružatelja usluga i obavljaju po potrebi sve druge poslove vezane uz inspekcijski nadzor, samostalni su u svom radu i odgovorni za svoja postupanja u okviru prava, dužnosti i ovlasti utvrđenih Zakonom.

Inspekcijski pregled svakih 5-6 godina

9. ***S obzirom na mali broj inspektora, koliko vremena je potrebno da se obavi inspekcija svih ustanova?***

Ne može se točno odgovoriti na to pitanje, jer se većina nadzora provodi po pritužbama i prijavama korisnika, njihovih obitelji i drugih građana, ili na zahtjev pravobranitelja, policije, državnog odvjetništva, državnog inspektorata i dr. Kod godišnjeg planiranja inspekcijskih nadzora nastoji se obuhvatiti što veći broj pružatelja usluga, s tim da se pružatelji usluga za djecu nastoje obići svake dvije do tri godine, a za odrasle pet do šest godina.

10. ***Što je sve predmet nadzora vaših inspektora, odnosno opišite nam kako izgleda uobičajena procedura inspekcije? Da li se najavljujete vlasnicima privatnih i obiteljskih domova unaprijed?***

Inspektori se nikada ne najavljuju da će provesti inspekcijski nadzor, niti privatnim, niti državnim ustanovama. Inspekcijski nadzor provodi se nad primjenom i izvršavanjem zakona, drugih propisa te općih i pojedinačnih akata te nad stručnim radom i nad uslugama koje se pružaju korisnicima.

Prilikom provođenja inspekcijskog nadzora inspektori vrše uvid u prostor i opremu pružatelja socijalnih usluga, udovoljavaju li propisanim uvjetima i jesu li u skladu s rješenjem o ispunjavanju uvjeta, vrše uvid u higijenu i održavanje prostora i opreme te higijenu odjeće i obuće. Također, utvrđuju koliko je moguće, odgovara li prehrana preporučenim normativima te zdravstvenom stanju i potrebama korisnika.

Nadalje, nadzor se provodi nad radom stručnih i drugih radnika, radom stručnih tijela, vođenjem propisane dokumentacije o korisnicima (Pravilnik o vođenju evidencije i dokumentacije pružatelja socijalnih usluga te načinu i rokovima za dostavu izvješća) i radnicima (stručna sprema, zvanje, članstvo u stručnim komorama, stručna usavršavanja i sl.), nad načinom pružanja usluga i dr. sukladno Pravilniku o sadr-

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb
Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

žaju i načinu provođenja inspekcijskog nadzora u djelatnosti socijalne skrbi i Pravilniku o standardima kvalitete socijalnih usluga. Također, tijekom inspekcijskog nadzora obavlja se razgovor s korisnicima, radnicima i odgovornom osobom, vrši se uvid u organizaciju rada, pokrivenost smjena i sl.

Kazne deset puta niže od propisanih

11. ***Koliko je inspekcijskih nadzora provelo vaše Ministarstvo u 2019. godini? Možete li nam dati detaljne brojke po vrsti ustanova, kao i podatke kod koliko pružatelja usluga su utvrđene nepravilnosti i koliko ih je dobilo rješenje o zabrani rada, a protiv koliko su podneseni optužni prijedlozi?***

U 2019. godini provedeno je ukupno 218 inspekcijskih nadzora, od kojih 160 kod pružatelja usluga smještaja za starije i nemoćne osobe, kod 21 pružatelja usluga za djecu (bez odgovarajuće roditeljske skrbi, kod djece s problemima u ponašanju i djece s teškoćama u razvoju) te kod 28 pružatelja usluga odraslim osobama s invaliditetom, kod 6 pružatelja usluga žrtvama obiteljskog nasilja, kod 3 pružatelja usluga osobama ovisnim o drogama i beskućnicima.

Ukupno je doneseno 142 rješenja sa mjerama po kojima pružatelj usluga mora postupiti u određenom roku, podnesena su 34 optužna prijedloga i donesena rješenja za 25 zabrana rada ili zabrana obavljanja djelatnosti.

12. ***Koliko iznose prekršajne kazne za one koji krše zakon i koliki su ti iznosi u praksi?***

Sukladno odredbama 258.-263. Zakona o socijalnoj skrbi propisane su novčane kazne ovisno o prekršaju od 10.000 – 50.000 kuna. U praksi te kazne najčešće iznose od 2.000 – 3.000 kuna, s obrazloženjem u kojem se navode olakotne okolnosti (npr. do sada nije kažnjavan, iskreno se pokajao i sl.).

13. ***Koji su problemi s kojima se inspektori na terenu najviše susreću?***

Najveći problemi s kojima se inspektori sreću na terenu je sve veći broj izvanrednih inspekcijskih nadzora koji se obavljaju povodom prijava i pritužbi te je inspekcija sve manje faktor unapređenja kvalitete socijalnih usluga (redovni nadzori ujedno su znak pružateljima usluga da ih se prati te da zbog možebitnih sankcija svoj posao moraju obavljati stručno i profesionalno, u skladu s pravilima struke), a više se bavi pružateljima usluga koji smještaj korisnicima pružaju bez rješenja o ispunjavanju uvjeta („rad na crno").

14. ***Kako ocjenjujete kaznu od tri godine zatvora za vlasnicu doma u Bjelovaru gdje je 2011. godine izgorjelo pet štićenika?***

Nije u našoj nadležnosti da ocjenjujemo kaznu za vlasnicu doma u Bjelovaru, niti da ocjenjujemo rad suda koji je donio presudu.

Kapaciteta za samo 3% starijih!

15. ***Kolika je pokrivenost populacije starije od 65 godina brojem postelja u domovima umirovljenika? Koliko od toga u društvenom (javnom) sektoru, a koliko u privatnom, uključujući i udomitelje?***

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku broj i udio osoba starijih od 65 godina u ukupnom stanovništvu se u 2017. godini u Hrvatskoj povećao u odnosu na podatke iz popisa stanovništva 2011. godine te iznosi 19,84% (N=818.300), pri čemu udio muškaraca iznosi 16,53% ukupne muške populacije (N=329.065), a udio žena iznosi 22,92% ukupne ženske populacije (N=489.235).

Prema zadnjim dostupnim podacima ovoga Ministarstva ukupni smještajni kapacitet za stare i nemoćne osobe je 25.423 i to u državnim domovima (171), u decentraliziranim - županijskim domovima (11.037), u nedržavnim - privatnim domovima (6.623), kod pružatelja usluga bez osnivanja doma (1.418) te u obiteljskim domovima (6.174), što je za više od dvije tisuće više od službene evidencije o broju smještenih korisnika (23.398). To znači da je samo oko 2,9 posto starijih od 65 godina imalo prilike biti korisnicima nekog doma.

16. ***Koliko je starijih osoba smješteno u udomiteljskim obiteljima i koji je njihov pravni status?***

Nadalje, sukladno Zakonu o udomiteljstvu odrasle osobe, uključujući starije osobe smještavaju se u udomiteljske obitelji za odrasle osobe te je na dan 15.1.2020. godine prema podacima iz Aplikacije SocSkrb kapacitet udomitelja za odrasle osobe 4.275, a smještene su 4.234 odrasle osobe. Pri tome ističemo da u udomiteljskoj obitelji za odrasle osobe može biti smješteno najviše četiri odrasla korisnika, no iznimno može biti smješten i peti korisnik ako mu je priznat smještaj u kriznim situacijama. Budući da se sukladno Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja registra udomitelja i Registra smještenih korisnika te sadržaju obrasca za izvještavanje (Narodne novine, broj: 63/19) u Registru udomitelja vode podaci o vrsti korisnika, odnosno djetetu ili odrasloj osobi, nismo u mogućnosti dostaviti podatke o kapacitetima za starije osobe.

Također, sukladno Statističkom izvješću Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku za 2018. godinu, broj korisnika u kategoriji odrasle i starije osobe je bio 4.253, a u kategoriji starije i nemoćne osobe broj korisnika je 2.146. Također broj udomiteljskih obitelji u kojima su smještene odrasle i starije osobe je bio 1.454.

Ostaju brojna otvorena pitanja. Zašto Ministarstvo tijekom brojnih mandata svojih ministrica nije svojom uredbom višestruko povećalo broj inspektora, na primjer na 90 umjesto 9? Zašto ne priznaju svoj dio odgovornosti barem za tu dimenziju slučaja? Zašto nisu osvijestili problem obiteljskih domova i postrožili zakonodavstvo na vrijeme, prije brojnih žrtava koje su izložene umiranju u ilegali? Zašto do sada nikad nisu prihvatili uvesti civilni nadzor i otvorene telefone za prijave nepravilnosti? Zašto i dalje glavni teret stavljaju na obitelji koje nemaju niti kapaciteta niti novca za smještaj svojih starih? Zašto ministrica nije iz poštovanja spram žrtava ponudila ostavku? Zašto Hrvatska ne gradi domove za umirovljenike i prepušta stare lešinarskoj pohlepi privatnog sektora? Zašto županijskih domova nema dovoljno, a i cijene im polako lete u nebo?

Jasna A. Petrović

ZAŠTO ŠUTI MINISTARSTVO PRAVOSUĐA?

Pod hitno ukinuti ugovore o dosmrtnom uzdržavanju

Branka F. došla je u Pravno savjetovalište SUH-a moliti za savjet kako da joj pomognemo da ode u dom. U razgovoru s njom ispostavilo se da je prije par godina potpisala ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s vlasnicima u međuvremenu zatvorenog obiteljskog doma za starije i nemoćne. Odmah po potpisivanju ugovora novi vlasnici su prodali njezinu kuću, a nju strpali u garažu u dvorištu, gdje je zimi vlažno i hladno, a ljeti zagušljivo i prevruće. Našim pravnicima Branka je rekla kako bi htjela ići u dom, ali su joj u domu rekli da ne može biti primljena zato što je potpisala ugovor o dosmrtnom uzdržavanju. I što sada?

U samom ugovoru su se davatelji uzdržavanja obvezali na puno doživotno uzdržavanje Branke, a ukoliko ona želi, morali su joj osigurati i smještaj u društvenom domu. Nažalost, uzdržavatelji koji joj donose kao psu u pasju kućicu tri skromna obroka dnevno, odbili su joj financirati smještaj u dom, a njena mirovina nije za to dovoljna. Branka tako nema kuda, očajna je i ostavljena. Pravnici SUH-a poslali su dva dopisa uzdržavateljima i zatražili da se primijeni rješenje iz ugovora da se Branku smjesti u društveni dom, no oni na to nisu odgovorili niti su se telefonski javili. No, zato su zaprijetili Branki da, ukoliko još ikad pozove nekog u goste, da će ju izbaciti iz te garaže. Od tada Branka više ne dolazi u SUH, očito od straha da ne izgubi i garažu…

Ovo je samo jedan od brojnih slučajeva prijevara starijih osoba zbog kojih su Sindikat umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika Hrvatske uputili 8. siječnja 2020. Ministarstvu pravosuđa RH inicijativu kojom traže da se konačno ukine institut dosmrtnog uzdržavanja kao jedan od najprljepornijih instituta Zakona o obveznim odnosima, jer prema istraživanjima više od 80 posto starijih osoba koje ga potpisuju ne znaju razliku između tog i ugovora o doživotnom uzdržavanju te stoga u trenutku potpisivanja gube svu imovinu.

SUH je već desetak puta poslao ovu inicijativu, koju su podržali i Pučka pravobraniteljica i Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, no zasad se još nije ništa pokrenulo po tom pitanju. I sada opet: Ministarstvu koje je gluho, slijepo i ne čuje krik prevarenih.

Hitno uvesti registar

Također, u inicijativi je zatraženo i da se postojeći institut ugovora o doživotnom uzdržavanju donormira predloženim izmjenama Zakona o obveznim odnosima te da se hitno uvede registar potpisanih ugovora, kako bi se izbjeglo lešinarenje i zanemarivanje starijih osoba, jer bi se uvidom u registar vidjelo koliko je takvih ugovora već potpisao potencijalni uzdržavatelj.

S obzirom da mnogi davatelji uzdržavanja imaju više sklopljenih ugovora pretvarajući to u svojevrsno zanimanje, a na štetu kvalitete pružanja usluge uzdržavanja primatelja uzdržavanja, u inicijativi se predviđa zakonska izmjena koja bi potpisivanje takvih ugovora o uzdržavanju ograničila na dva aktivna ugovora po uzdržavatelju.

Kako bi se spriječile brojne zloporabe ugovora o doživotnom uzdržavanju predloženo je da Centar za socijalnu skrb daje svoje prethodno neobavezno mišljenje za sklapanje ugovora. Ovlaštena osoba, sudac ili javni bilježnik, bili bi dužni prije ovjere ugovora utvrditi je li priloženo mišljenje obveznog savjetovanja nadležnog Centra za socijalnu skrb, pod prijetnjom ništavosti ugovora.

Prednost pri rješavanju

Inicijativom se traži i da osoba koja želi sklopiti ugovor o doživotnom uzdržavanju u statusu davatelja uzdržavanja mora biti vjerodostojna, odnosno da ne smije biti kažnjavana za određena kaznena djela (protiv života i tijela te imovine) što bi upućivalo na mogućnost činjenja kaznenih djela prema primatelju uzdržavanja.

Ono što je posebno naglašeno u inicijativi je zahtjev da sudski sporovi vezani za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju moraju zbog svoje prirode – životna dob primatelja uzdržavanja - imati prednost pri rješavanju sporova. To je važno zato što se nerijetko događa da primatelj uzdržavanja umre prije okončanja postupka, a tek njihovim nasljednicima ostaje mogućnost da spor nastave sa slabim izgledima da spor dobiju, jer u pravilu ne raspolažu s dokazima kojima su raspolagali primatelji uzdržavanja. Inicijativom se tako traži da sud sazove prvo ročište u roku od 15 dana te donese presudu u roku od 6 mjeseci, računajući od dana podnošenja tužbe za raskid ugovora.

Igor Knežević

KOMENTARI S FACEBOOKA

Kakvo srce imaju ti ljudi?

Brojni pratitelji naše tematske Facebook stranice „Pokret protiv siromaštva starijih osoba“, prokomentirali su prijevare s ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju. Tako je Ankica Kuljanac napisala kakvo srce mora imati čovjek da nešto napravi starim i nemoćnim ljudima. Ziad Drndić je napisao da ne zna što čeka ova Vlada i zašto ne mijenja zakon, dodajući da se stari ljudi pljačkaju uz blagoslov države. Vinko Birkić je pak napisao kako su jadni oni koje bližnji ne gledaju niti paze, a kad umru svi traže neka svoja prava zato što su u rodu, a dok je trebalo pomagati nije ih bilo briga.

Marija Pučić je upitala zašto taj zakon ne ukine onaj tko ga je donio i kako država može dozvoliti da ljudi ne mogu u miru dočekati svoj kraj, nazivajući to sramotnim. Jasminka Mujčin je mišljenja kako ovakve vrste zloporabe starijih i nemoćnih nema nigdje, nego kod nas. Nevenka Šimičević poručuje da sve varalice treba odmah uhititi, a stariji ljudi su jako lakovjerni jer su željni zaštite, što je potpuno prirodno.

KAZNENA DJELA NAD STARIMA

Stariji kao laka meta

U posljednje vrijeme bilježi se sve više slučajeva zanemarivanja starijih osoba, ali i njihovog fizičkog, psihičkog i ekonomskog zlostavljanja. Nažalost, osobe starije od 65 godina laka su meta predatorima, koji nerijetko budu i članovi njihovih obitelji ili rodbine. Ministarstvo unutarnjih poslova vodi statistiku kaznenih djela u kategoriji osoba starijih od 60 godina. Prema preliminarnim podacima u 2019. godini je kaznenim djelima oštećeno ukupno 39.847 osoba od čega je 9.312 oštećenih osoba starijih od 60 godina, odnosno 23,4 posto.

Problem kaznenih djela nad starijim osobama prepoznala je i država pa je od 1. siječnja 2018. u Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji prvi put uvedena, kao zaštićena, osoba starije životne dobi. Tako je točno određeno da su osobe starije životne dobi oni od 65 godina te su određene veće kazne za djela počinjena prema njima, u odnosu na ostatak populacije.

Tijekom 2019. zabilježeno je 6.273 kaznena djela protiv imovine na štetu starijih od 60 godina, što je na razini godine ranije kad je bilo 6.316 takvih kaznenih djela. Najviše je teških krađa (3.027 slučajeva), krađa (2.357), prijevara (403), oštećenja tuđe stvari (234) i razbojstava (92).

Nažalost, starije osobe slabije su informatički pismene pa ne čudi podatak da su prošle godine 653 osobe starije od 60 godina oštećene kaznenim djelom računalne prijevare. Za usporedbu, godinu ranije bilo je 419 računalnih prijevara, pa je vidljiv ogroman skok u prošloj godini.

Porast nasilja u obitelji

Zabilježeno je i 264 slučaja kaznenih djela protiv života i tijela, od čega 101 teška tjelesna ozljeda, 129 tjelesnih ozljeda, 10 teških ubojstava i 7 ubojstava i 10 slučajeva nepružanja pomoći.

Kaznenim djelima protiv osobne slobode oštećeno je 908 osoba starijih od 60 godina, od čega kaznenim djelom prijetnje njih 873. Godinu ranije prijavljeno je 710 slučajeva prijetnji pa je i ovdje vidljiv rast ove vrste kaznenog djela.

Na naš upit MUP-u da nam dostavi podatke prema spolu o kaznenim djelima protiv braka, obitelji i djece na štetu starijih osoba, dobili smo odgovor da ne raspolažu tim podacima, tako da nažalost, iako su većina oštećenih ovim kaznenim djelima žene, ne znamo njihov točan broj po kategorijama. Kaznenim djelima protiv braka, obitelji i djece oštećene su 222 osobe starije od 60 godina (108 u 2018. godini), odnosno 218 osoba je oštećeno kaznenim djelima nasilja u obitelji, a četiri osobe kaznenim djelom ostavljanja u teškom položaju bliske osobe.

Osim kaznenih djela nasilja u obitelji, MUP nam je ustupio i podatke za prekršajna djela nasilničkog ponašanja u obitelji. Tako je 2018. godine evidentirano ukupno 11.270 žrtava prekršajnog djela nasilja u obitelji, od kojih su 10,6 posto (odnosno 1.200 žrtava) osobe starije od 65 godina. U 2019. godini od ukupnog broja žrtava nasilja u obitelji (njih 10.533) 10,8 posto su osobe starije životne dobi, odnosno njih 1.138.

A gdje je ekonomsko nasilje?

No, ono što MUP nažalost ne vodi, su statistike o ekonomskom nasilju nad starijima. Tu prije svega mislimo na ugovore o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, koji su često oruđe nasilnim članovima obitelji, vlasnicima domova i drugim „skrbnicima" koji postaju nasilni prema osobama starije životne dobi.

U javnosti najpoznatiji slučaj takvog nasilja dogodio se u Lici, gdje je starija osoba nakon potpisa ugovora o doživotnom uzdržavanju bila izložena teškom obliku nasilja tako što su je vezali za radijator, ne bi joj ostavljali drva za ogrjev kako bi se smrzla. Činili su sve da ta osoba ne preživi kako bi dobili zemlju i druge vrijedne stvari koje su bile navedene u ugovoru.

Iako, vidimo iz ovog primjera, ugovori o doživotnom uzdržavanju mogu biti okidač za nasilje, ugovori o dosmrtnom uzdržavanju još su gori jer osoba čim potpiše ugovor, odmah, a ne nakon smrti, prepušta svoje nekretnine davatelju uzdržavanja. Zbog toga je SUH i pokrenuo inicijativu za izmjene i dopune Zakona o obveznim odnosima, kojima bi se ukinuo institut ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

Pravnici u Pravnom savjetovalištu

Sindikata umirovljenika Hrvatske stoga redovito upozoravaju starije osobe da ne potpisuju ugovore o dosmrtnom uzdržavanju, a onima koji potpisuju ugovore o doživotnom uzdržavanju poručuju da prije potpisivanja se dobro upoznaju sa sadržajem teksta.

„Dan kao san"

Iz MUP-a su nam potvrdili kako vode sustavnu brigu o građanima treće životne dobi kroz širi spektar preventivnih mjera – od interaktivnih edukacija, javnih manifestacija, medijskih nastupa, publikacija, predstava i savjetovanja – uz glumce, pjevače, zabavljače i javne osobe, nastoje osnažiti i senzibilizirati starije osobe da ne postanu žrtve raznih oblika prijevara i zlouporaba.

Jedan takav preventivni projekt jest „Dan kao san – Prijevare građana treće životne dobi", koji već šest godina provodi Služba prevencije Ravnateljstva policije. Projekt je usmjeren na podizanje svijesti starijih osoba i osoba s invaliditetom kako ne bi postale žrtve primarno imovinskog, a potom i drugih oblika kriminaliteta. Upravo iz tog razloga kroz ovakve aktivnosti nastoje podići svijest starijim osobama o samim karakteristikama počinitelja, odnosno da se nerijetko radi o simpatičnim i komunikativnim osobama koje lako zadobivaju povjerenje usamljenih starijih osoba.

Za kraj smo od MUP-a zatražili i informaciju u koju kategoriju kaznenog djela će smjestiti smrt šest osoba u domu za starije u Andraševcu. Odgovorili su nam kako su uhićene dvije osobe (vlasnici) zbog sumnje u počinjenje teškog kaznenog djela protiv opće sigurnosti, a u svezi kaznenog djela dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom.

Igor Knežević

NIŠTA BEZ REVIZIJE

Lažni branitelji i kako ih otkriti

Prema posljednjim dostupnim podatcima u Hrvatskoj je bilo ukupno 120.585 korisnika braniteljskih mirovina svih vrsta koji godišnje potroše blizu 6,5 milijardi proračunskih kuna. Velik je to iznos, koji opterećuje državni proračun i mirovinski fond. Dakako, svaka čast svima koji su branili ovu zemlju, poginuli ili ostali invalidi. Oni i njihove obitelji zaslužuju primati mirovinu. No, nažalost, sve češće smo svjedoci slučajeva gdje su lažni branitelji oštetili državni proračun i tu je sve jasnija potreba, za što se Sindikat umirovljenika zalaže već godinama, a to je da se obavi hitna revizija svih braniteljskih mirovina. I ne samo njih.

Varaju svi, od „običnog" čovjeka pa do političara. Tako je poznat prošlogodišnji slučaj lažiranja statusa vojnog invalida od strane dugogodišnjeg gradonačelnika Imotskog iz redova HDZ-a, Ante Đuzela. Njega se tereti da je u rujnu 1999. podnio zahtjev za ostvarivanje statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida na temelju čak 12 krivotvorenih liječničkih nalaza. U pravomoćnoj presudi suda se navodi da je tako oštetio državni proračun za 97 tisuća kuna.

Uzmi od države

Đuzel se branio da je zagubljena dokumentacija, a zanimljivo je i da je za dokazivanje ranjavanja u ratu kao svjedoka pozvao i sadašnjeg ministra obrane Krstičevića, no ministar je na suđenju utvrdio da se ne sjeća Đuzelova ranjavanja. Kao vojni invalid Đuzel se našao i na listi Ministarstva branitelja za dodjelu "stambenih kredita za članove obitelji smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih branitelja te ratnih vojnih invalida", no na kraju je sam zatražio micanje s te liste nakon što ga je Nezavisna lista mladih za Imotski i Imotsku krajinu optužila za niz koruptivnih radnji i povlastica koje si je priskrbio kao gradonačelnik.

Varati znaju i drugi, pa je tako Barbara Hartman, lažna braniteljska udovica, primila čak 1,3 milijuna kuna za smrt davno bivšeg supruga. Prema tužiteljima, Hartman je 1994. godine u križevačkom Uredu za obranu lažno predočila da je nakon razvoda braka 1982. godine nastavila živjeti u izvanbračnoj zajednici s bivšim suprugom, hrvatskim braniteljem Franjom Hartmanom, koji je poginuo u ratu 1991. godine. Temeljem toga, dobila je pravo na njegovu mirovinu.

U dobivanju mirovine joj je pomogla šefica križevačkog Odjela za branitelje Štefica Jagušić. Hartman je nepravomoćno osuđena na godinu dana uvjetnog zatvora, naloženo joj je i da nezakonito stečeni novac vrati, a istom presudom zbog nesavjesnog rada u službi na devet mjeseci uvjetnog zatvora osuđena je i Jagušić.

Okrivljenice su uložile žalbu, a Županijski sud u Zagrebu je ukinuo presudu i koprivničkom sudu naredio ponovno suđenje, obrazloživši da nije riječ o kaznenom djelu ratnog profiterstva, pa će se na novom suđenju Hartman suditi za puno blaže kazneno djelo – prijevaru.

Američki poučak

Najsvježiji primjer prijevare dolazi s područja Dubrovnika. Policija nije navela ime 47-godišnjakinje koja je osumnjičena da je nezakonito isposlovala obiteljsku braniteljsku mirovinu za sebe i sina. Tereti ju se za davanje lažnog iskaza, krivotvorenje isprava i prijevaru. Sumnjiči se da je, s ciljem stjecanja protupravne imovinske koristi za sebe i svog 28-godišnjeg sina, prilikom podnošenja zahtjeva za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu kao članu obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja, dala lažan iskaz o svom bračnom statusu, čime je dovela u zabludu djelatnike Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i djelatnike Ureda državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji koji su joj priznali pravo na obiteljsku invalidninu i mirovinu kao sukorisnicima, stoji u policijskom priopćenju.

Također ju se sumnjiči da je od trenutka podnošenja zahtjeva, odnosno od 2012. godine, kontinuirano dostavljala krivotvorene potvrde o redovnom školovanju svog sina u SAD-u. Temeljem svega navedenog, njoj i sinu isplaćen je iznos od 1.147.240 kuna. Osumnjičeni se nalaze u SAD-u te su trenutno nedostupni policiji pa je za njima raspisana potraga.

Zdravko Boras**,** ministar unutarnjih poslova Zapadnohercegovačke županije Federacije BiH, osuđen je u na splitskom Općinskom sudu nepravomoćno uvjetnom kaznom od godinu dana zatvora i morat će u roku od šest mjeseci uplatiti u državni proračun 95.491 kunu, za koliko je oštetio Hrvatsku, jer je uzimao ratnu invalidsku mirovinu iz Hrvatske od veljače 2015. do kraja travnja 2016. godine, iako na nju nije imao pravo jer je istodobno bio zaposlen kao ministar u MUP-u Zapadnohercegovačke županije. On je rekao: „Časni sude, ja sam časnik HV-a i HVO-a, odlikovan zbog zasluga u obrani Hrvatske. Smatram da nisam oštetio državni proračun Hrvatske, to je moja država."

Kao da rat još traje

Ovakvi primjeri sigurno nisu usamljeni i sporadični, pa stvarni broj lažnih braniteljskih mirovina može dosegnuti i nekoliko stotina, ako ne i više od tisuću slučajeva. Koja je točna brojka se ne zna, zbog toga i jest potrebno provesti reviziju svih postojećih braniteljskih mirovina. Krajnje je vrijeme odvojiti žito od kukolja, jer broj branitelja koji odlaze u mirovinu sve je veći. Tako je samo u proteklih godinu dana njihov broj porastao za 5.109 i taj broj će sve brže rasti. A njihove mirovine također rastu, za RVI su porasle sa 5.535 na 5.783 kuna, za oko 250 kuna. A koliko su vama porasle radničke mirovine?

„Znate kako su neki postali invalidi, heroji? Tako da su pijani išli pišat' u minsko polje, gdje su ostali bez nogu, a danas dobivaju po 50.000 kn mirovine! To su naši "junaci". Još jednom pozivam sve branitelje, normalne časne ljude, koji nisu ruke zaprljali krađom, da se ograde od horde povampirenih ratnih profitera, potkovanih dobrim mirovinama i hrpom nekretnina, koji misle da su radili državu po svojoj mjeri" – na Facebooku je napisao branitelj Dubravko Črnjak. Svaka čast! Branitelji se bude.

Igor Knežević

Hrvatski
zavod za
zdravstveno
osiguranje

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U VELJAČI 2020.

Iz sadržaja:

- Natječaji za djelatnosti bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite
- Ugovaranje novih liječničkih timova u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

NOVOSTI U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 30. siječnja 2019. godine održana je 52. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

U nastavku donosimo najvažnije odluke sa sjednice.

Natječaj za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja za bolnice i SKZZ

U svrhu osiguranja dostupnosti i kontinuiranosti pružanja zdravstvene zaštite osiguranim osobama, HZZO će raspisati natječaj za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja za djelatnosti bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite te za posebne programe. Natječaj se raspisuje za razdoblje od 1. travnja do 31. prosinca 2020. godine.

Ugovaranje novih liječničkih timova u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

HZZO je putem natječaja izabrao nove liječničke timove, odnosno najpovoljnije ponuditelje za provođenje primarne zdravstvene zaštite, a za potrebe popune Mreže javne zdravstvene službe.

Izabrani su provoditelji nakon provedenog natječaja za sklapanje ugovora o provođenju primarne zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

Prihvaćeni ponuditelji sklopit će ugovore o provođenju primarne zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja za razdoblje do 31. prosinca 2020. godine.

Mreža javne zdravstvene službe popunjava se:

- u djelatnosti opće/obiteljske medicine timom u Koprivnici

- u djelatnosti zdravstvene zaštite predškolske djece timom u Dubrovniku (Mokošica)
- u djelatnosti dentalne zdravstvene zaštite (polivalentne) timom u Krapini, Bakru, Slavonskom Brodu, Sinju, Splitu, Novom Marofu, Dugom Selu i Zaprešiću.

U djelatnosti zdravstvene njege u kući Mreža javne zdravstvene službe popunjava se na području Čazme, Tisnog, Pirovca, Ludbrega i Samobora.

Ugovaranje fizikalne terapije u kući

HZZO je izabrao najpovoljnije ponuditelje za provođenje zdravstvene zaštite u djelatnosti fizikalne terapije u kući u skladu s Mrežom javne zdravstvene službe.

Izabrani su provoditelji nakon provedenog natječaja za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja za djelatnost fizikalne terapije u kući te će prihvaćeni ponuditelji sklopiti ugovore o provođenju ovog vida zdravstvene zaštite za razdoblje do 31. prosinca 2020. godine.

Bolničkim zdravstvenim ustanovama povećani limiti za 2 posto

S ciljem osiguranja kontinuiranosti i dostupnosti zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja HZZO je donio odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju maksimalnih iznosa sredstava za provođenje bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

Ova će izmjena omogućiti bolničkim zdravstvenim ustanovama povećanje osnovnog iznosa sredstava za zdravstvenu zaštitu u visini od 2 posto, kao i dodatnog prihoda koji se ostvaruju osnovom pokazatelja rada svih bolničkih zdravstvenih ustanova.

PROMJENE U STATUSU OSIGURANIKA KORISNIKA MIROVINE IZ EU KOJI SE ZAPOŠLJAVA

Za osiguranike korisnike inozemne mirovine, odnosno mirovine iz druge države članice Europske Unije (EU), s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, koji su osigurani sukladno EU propisima o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, dajemo osvrt vezano uz reguliranje njihovog statusa osiguranika u obveznom zdravstvenom osiguranju Republike Hrvatske u slučaju zasnivanja radnog odnosa u Republici Hrvatskoj.

Sukladno članku 11. Uredbe 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (u daljnjem tekstu: Uredba 883/04), na svaku osobu može se primijeniti zakonodavstvo samo jedne države članice EU, odnosno svaka osoba u pojedinom trenutku može biti osigurana u sustavu osiguranja samo jedne države članice EU.

Korisnici mirovine iz drugih država članica EU s prebivalištem u Republici Hrvatskoj osigurani su na teret svojih nadležnih inozemnih nositelja zdravstvenog osiguranja, iako posjeduju iskaznicu zdravstveno osigurane osobe koju izdaje HZZO.

Zasnivanje radnog odnosa

U slučaju kada ove osobe zasnuju radni odnos u Republici Hrvatskoj na njih se, sukladno članku 11. stavku 3. Uredbe 883/04, počinje primjenjivati zakonodavstvo Republike Hrvatske te od dana početka radnog odnosa u Republici Hrvatskoj moraju biti obvezno zdravstveno osigurane sukladno hrvatskim pravnim propisima.

Naime, sukladno europskim i hrvatskim propisima navedene osobe obvezne su biti zdravstveno osigurane u državi rada.

To konkretno znači da ih se u obveznom zdravstvenom osiguranju, kao i sve druge osobe koje su zasnovale radni odnos, osigurava prema članku 7. stavku 1. točki 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine, broj 80/13., 137/13. i 98/19.), odnosno kao osobe u radnom odnosu kod pravne ili fizičke osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te stoga više ne mogu biti osigurane na teret nositelja zdravstvenog osiguranja druge države članice EU.

U navedenom slučaju, odnosno po zaprimanju prijave na obvezno zdravstveno osiguranje temeljem radnog odnosa za osiguranika koji je kao korisnik mirovine bio osiguran na teret nadležnog inozemnog nositelja zdravstvenog osiguranja, HZZO će izvršiti promjenu u svojim evidencijama od dana njegovog stupanja u radni odnos na način da više nema status osiguranika osnovom inozemne mirovine, već kao osoba u radnom odnosu, sa svim pravima i obvezama koje mu osnovom toga statusa pripadaju

- Ugovaranje fizikalne terapije u kući
- Bolničkim zdravstvenim ustanovama povećani limiti za 2 posto
- Promjene u statusu osiguranika korisnika EU mirovine koji se zapošljava

sukladno propisima obveznog zdravstvenog osiguranja Republike Hrvatske.

Odmah po evidentiranju promjene u statusu osiguranika HZZO će do tada nadležnog inozemnog nositelja zdravstvenog osiguranja obavijestiti o promjeni i zatražiti dostavu odjave, odnosno tiskanicu E108, a osiguranik koji posjeduje Europsku karticu zdravstvenog osiguranja (EKZO) izdanu od inozemnog nositelja zdravstvenog osiguranja u obvezi je istu prestati koristiti od dana stjecanja statusa osiguranika temeljem radnog odnosa.

Sada, kao osiguranik hrvatskog nositelja zdravstvenog osiguranja EKZO može zatražiti od HZZO-a.

Prestanak radnog odnosa

U slučaju prestanka radnog odnosa iznimno je bitno da se korisnik mirovine odmah javi najbližem regionalnom uredu ili područnoj službi HZZO-a radi reguliranja daljnjeg statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju.

Radi daljnjeg reguliranja osiguranja osnovom inozemne mirovine, ako u međuvremenu nije došlo do promjene u smislu ostvarivanja prava na hrvatsku mirovinu ili nastupa druge činjenice od utjecaja na stjecanje statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju prema hrvatskim propisima, HZZO mora od inozemnog nositelja zdravstvenog osiguranja zatražiti prijavu na zdravstveno osiguranje što može potrajati jedno kraće vrijeme.

Ako je korisnik inozemne mirovine za vrijeme dok je ostvarivao status osiguranika kao osoba u radnom odnosu zatražio EKZO od HZZO-a, obvezan ju je vratiti po prestanku statusa osiguranika po navedenom osnovu osiguranja, jer će novu EKZO ponovno dobiti od svojeg inozemnog nositelja zdravstvenog osiguranja.

NACIONALNI PROGRAM ZA PROBIR I RANO OTKRIVANJE RAKA PLUĆA

U Zagrebu je 14. siječnja 2020. godine održana svečana promocija Hrvatskog nacionalnog programa za probir i rano otkrivanje raka pluća, prvog takvog u Europi, koji provodi Ministarstvo zdravstva u suradnji s Hrvatskom kućom disanja i Hrvatskim torakalnim društvom Toraks.

Na promociji su prezentirani dijelovi Nacionalnog programa: informatička platforma dizajnirana za potrebe Nacionalnog programa te umjetna inteligencija na području radiološke dijagnostike.

Istaknuto je da je završen program nabavljanja prvog CT uređaja ultra niske doze zračenja koji je smješten na lokaciji KBC-a Zagreb, u bolnici Jordanovac, ali program će se osim u Zagrebu provoditi u još 11 gradova diljem Hrvatske, Splitu, Osijeku, Rijeci, Dubrovniku, Slavonskom Brodu, Puli, Zadru, Varaždinu, Virovitici, Opatiji te u općini Krapinske toplice.

Osobe kod kojih postoji sumnja na rak pluća bit će upućene na daljnju obradu u jedan od šest centara za daljnju specijalističku pulmološku obradu i liječenje.

CT niske doze zračenja uz rano otkrivanje raka pluća, može također registrirati i srčane bolesti u ranoj fazi, koje su također veliki problem, ali i druge bolesti, bolesti prsa, bolesti abdomena.

(Izvor: Ministarstvo zdravstva)

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI
za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

• Upute u slučaju prestanka radnog odnosa

• Nacionalni program za probir i rano otkrivanje raka pluća

info.hzmo. HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSK OSIGURANJE

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE
Zagreb, veljača 2020. godina XIII., broj 2

Novi iznos mirovine za postojeće korisnike prijevremene starosne mirovine

Korisnicima prijevremenih starosnih mirovina, ostvarenih u razdoblju od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2019., ponovno će se odrediti iznos mirovine u obradi redovite doznake mirovina za ožujak 2020., s isplatom u travnju 2020., uz obračun zaostalih svota.

Uvjeti za invalidsku mirovinu i profesionalnu rehabilitaciju u 2020.

Invalidska mirovina zbog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti

Pravo na invalidsku mirovinu ima osiguranik na temelju djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti nastalog zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života i ako mu navršeni mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Radni vijek je broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Iznimno, za osiguranike s višom stručnom spremom radni vijek računa se od navršene 23. godine, a za osiguranike s visokom stručnom spremom računa se od navršenih 26 godina života do dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti.

Razdoblje radnog vijeka skraćuje se za stvarno razdoblje dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili obveznog služenja vojnog roka, kao i razdoblja nezaposlenosti, a računa se od prestanka pojedinog zaposlenja do novoga osiguranja u kojemu je osiguranik bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

Ako je uzrok nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti **ozljeda na radu ili profesionalna bolest,** pravo na invalidsku mirovinu stječe se bez obzira na navršeni mirovinski staž.

Djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti, a osiguranik s obzirom na svoju starosnu dob te zdravstveno stanje, naobrazbu i sposobnost može raditi "na prilagođenim poslovima" iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima, najmanje 70% radnog vremena, a ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima.

Potpuni gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak radne sposobnosti, bez preostale radne sposobnosti.

Privremena invalidska mirovina

Pravo na privremenu invalidsku mirovinu ima invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobio za druge poslove, a nakon rehabilitacije je najmanje 5 godina bio nezaposlen i nezaposlenost je trajala do navršene 58. godine života. Pravo na privremenu invalidsku mirovinu ima i invalid rada koji je završio profesionalnu rehabilitaciju i nastavio raditi, ali je naknadno postao nezaposlen, ako je na poziv nadležnog tijela za zapošljavanje, bez odgađanja, prihvatio ponudu o radu, odnosno ako nije odbijao ponuđeni posao.

Visina privremene invalidske mirovine određuje se u visini naknade plaće zbog profesionalne rehabilitacije koju je koristio u visini invalidske mirovine zbog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ovisno o tome je li riječ o profesionalnim uzrocima smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili drugim uzrocima.

Profesionalna rehabilitacija

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju stječe osiguranik koji je u radnom odnosu, obrtnik i osiguranik koji obavlja samostalnu profesionalnu djelatnost, **ako je kod njega nastalo smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost** do starosne dobi od 55 godina života **i ako ispunjava i uvjete mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu** (1/3 radnog vijeka na dan nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost pokrivena mirovinskim stažem).

Radni vijek je broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Iznimno, za osiguranike s višom stručnom spremom radni vijek računa se od navršene 23. godine, a za osiguranike s visokom stručnom spremom računa se od navršenih 26 godina života do dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti.

Razdoblje radnog vijeka skraćuje se za stvarno razdoblje dragovoljnog vojnog osposobljavanja ili obveznog služenja vojnog roka, kao i razdoblja nezaposlenosti, a računa se od prestanka pojedinog zaposlenja do novoga osiguranja u kojemu je osiguranik bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

Ako je uzrok nastanka preostale radne sposobnosti **ozljeda na radu ili profesionalna bolest**, pravo se stječe bez obzira na navršeni mirovinski staž.

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima pravo na naknadu plaće u vezi s profesionalnom rehabilitacijom, odnosno zajamčenu novčanu naknadu ako je to za korisnika povoljnije.

Smanjenje radne sposobnosti postoji kada se kod osiguranika, **zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju** koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost smanji **za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika** iste ili slične razine obrazovanja.

Preostala radna sposobnost postoji kada se osiguranik, kod kojega je nastalo smanjenje radne sposobnosti, **profesionalnom rehabilitacijom može osposobiti za rad s punim radnim vremenom** na drugim poslovima.

KORISNICI MIROVINA - isplata u siječnju 2020.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	498 815	2.718,08 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO	32 028	3.663,34 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	84 381	2.394,50 kn
Prijevremena starosna mirovina	199 032	2.601,76 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	317	2.848,02 kn
Invalidska mirovina	113 127	2.045,97 kn
Obiteljska mirovina	219 739	2.053,70 kn
UKUPNO - ZOMO	**1 147 439**	**2.507,03 kn**

Korisnici koji su u 2019. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	23 065	2.552,01 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO	5 721	3.527,03 kn
Prijevremena starosna mirovina	8 284	2.623,97 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca čl. 36. ZOMO	32	3.238,17 kn
Invalidska mirovina	2 454	1.830,80 kn
Obiteljska mirovina	10 664	2.126,16 kn
UKUPNO	**50 220**	**2.549,72 kn**

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	102 955	3.826,97 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	194 746	3.509,64 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	258 677	1.675,29 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 746	7.105,46 kn

Ukupan broj osiguranika	1 545 192
Ukupan broj korisnika mirovine	1 241 111
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	**1:1,25**
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za studeni 2019.	6.536 kn
Udio prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža prema ZOMO-u u prosječnoj netoplaći u Republici Hrvatskoj za studeni 2019.	58,55%
Korisnici mirovina - muškarci (46,00%)	570 961
Korisnici mirovina - žene (54,00%)	670 150
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	71 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2019. godini - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2019. godini - ZOMO	64 godine

Uređuje i grafički priprema:
Ured za odnose s javnošću HZMO
A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb
e-mail: **urednistvo@mirovinsko.hr**
faks: 01/4595-168

mirovinsko.hr

INFOTELEFONI:
+385 1 45 95 011
+385 1 45 95 022
(radnim danom od 8 do 16 sati)

KAD POTOMAK SKRBI ZA RODITELJA

Bez slobodnih dana za mamu

Priča je gotovo svakodnevna. Marici M. iz Zagreba fali još pet godina do mirovine, ali njezina majka s kojom stanuje gotovo je nepokretna. Pokušala je majku smjestiti u gradski dom, ali liste čekanja su po deset godina, a u privatnim domovima cijene lete u nebo, i do 7.000 kuna. Kad je mama slomila stopalo, trebala je pomoć u obavljanju svakodnevnih aktivnosti: odlazak u toalet i kupaonu, hranjenje i slično. Pokušala je dobiti slobodne dane za njegu majke, ali to zakonom nije moguće, a kolektivni ugovor u njezinoj firmi predviđa samo dva slobodna dana za njegu djeteta. Bolovanje za njegu starog roditelja ne možete dobiti. Ni dana.

Marica je samohrana majka kćerke koja je iselila u Njemačku i nitko joj ne može pomoći u njezi majke, a mamina obiteljska penzija je niska, iznosi oko 1.500 kuna. Kad bi smjestila majku u najjeftiniji obiteljski dom, morala bi doplaćivati najmanje dvije do tri tisuće, a ima plaću od samo 4.500 kuna. Stoga je osuđena ostati s njom kod kuće i prestati raditi, ali u tom slučaju otvara se pitanje od čega će živjeti? Na kraju je izabrala najmanje dostojanstven način za njezinu majku: stavila ju je u pelene, a hranu i dosta tekućine na stoliću kraj kreveta i tako mama gleda TV programe, reklame, po deset sati dnevno, bez ikakve pomoći.

U zemljama Europske unije je ponešto drukčije. U nekima, poput Finske, Marica bi potpisala s općinom ugovor o radu i dobivala plaću za njegu majke kod kuće. Takve države procjenjuju da je to jeftinije nego graditi skupe domove. U Njemačkoj bi joj još dali i dodatni mirovinski staž za skrb o starom i nemoćnom roditelju. A u Hrvatskoj ništa od toga, iako se Strategijom o socijalnoj skrbi za starije osobe od 2017. do 2020. godine kao četvrti glavni cilj predvidjelo širenje prava na status njegovatelja za skrb o starijim osobama i donošenje propisa kojima bi se to omogućilo. Za nositelja Strategije je predviđeno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a od navedenog cilja ništa nije pokrenuto i ostvareno.

Da je Marica zaposlena na Francuskoj televiziji, gdje je kolektivnim ugovorom predviđeno korištenje 10 potpuno plaćenih slobodnih dana radi skrbi o članu/ici obitelji u terminalnoj fazi bolesti, te pravo na 44 moguća slobodna dana godišnje za skrb o bolesnom članu/ici obitelji, sigurno bi nekako riješila problem svoje majke. U Nizozemskoj djelatnici/e u bolnicama imaju temeljem kolektivnog ugovora pravo na do 11 tjedana plaćenog dopusta godišnje za neophodne potrebe njege i skrbi za osobe u terminalnoj bolesti, među inim i za roditelja koji živi na istoj adresi. U španjolskom Ericssonu je predviđeno najviše do mjesec dana posebnog odsustva zbog hospitalizacije, ozbiljnog oboljenja ili nesreće srodnika/ce u prvom koljenu.

Takve mogućnosti hrvatski/e radnici/e i starije osobe mogu samo sanjati. I jednima i drugima se nedovoljno osjetljivim zakonskim rješenjima i kolektivnim ugovorima oduzima dostojanstvo. Očito se trebaju probuditi i državne institucije i sindikati.

RADNI DOGOVOR

Izrada modela kolektivnog ugovora

U uredu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova 21. siječnja 2020. održan je sastanak u vezi izrade modela kolektivnog ugovora u sklopu aktivnosti projekta "Jednaka prava – jednake plaće – jednake mirovine". Sindikat umirovljenika prezentirao je prijedlog izrađenog modela ugovora te upozorio na nedostatak rodne perspektive u sindikalnom djelovanju i pregovaranju, što se uočilo kao problem u procesu istraživanja za izradu navedenog modela ugovora.

Predloženo je da se nakon što model ugovora bude dovršen, održe sastanci sa sindikatima i poslodavcima kako bi ih se upoznalo s temom nejednakih plaća u sklopu kolektivnog pregovaranja. Na sastanku su sudjelovale/i predstavnice Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova: Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova; Mladenka Morović, članica projekta; Sanda Brumen, koordinatorica projekta; te Jasna A. Petrović, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske.

EUROPSKI PROJEKT

I Osijek o nejednakostima

Nakon Zagreba, Splita i Rijeke, u Osijeku je od 23. do 24. siječnja 2020. održana posljednja u nizu dvodnevnih radionica „Ravnopravnost za sve!", u sklopu EU projekta „Jednaka prava – jednake plaće – jednake mirovine". Na radionicama je sudjelovalo oko 70 predstavnika/ca iz raznih slavonskih tvrtki, institucija, škola i udruga, koji su se upoznali s problemima rodnog jaza u plaćama i mirovinama i pitanjima roda i spola.

Objašnjeno im je i kako obrazovanje ima utjecaj na problem nejednakih plaća, a ukazano im je i na važnost usklađivanja obiteljskog i profesionalnog života u svrhu postizanja ravnopravnosti u svijetu rada i mirovinskog sustava. O problemu rodnog jaza u mirovinama govorio je Igor Knežević, suradnik u Sindikatu umirovljenika Hrvatske, koji je istaknuo kako taj jaz u našoj zemlji iznosi 24,9 posto, što je ipak bolje od prosjeka Europske unije, koji iznosi 36,56 posto. Drugog dana radionice okupljeni su podijeljeni u grupe u kojima su analizirali probleme rodnog jaza u plaćama i mirovinama.

PRAVOBRANITELJICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj", (REC-RGEN-PENS-AG-2017-820696-GPPG), koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

This article was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

"The content of this article represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains."

U POSJETU HUMANITARNOJ UDRUZI U OSIJEKU

Tuga i bol u „Rijeci ljubavi“

„Okupljamo umirovljenike, invalide, nezbrinutu djecu, ne gledamo tko je koje nacije, vjere, nema diskriminacije, pomažemo svima koji su u potrebi“, kazala nam je Štefica Čučak, osječka dobrotvorka

Hladno jutro iskoristili smo za posjet humanitarnoj udruzi „Rijeka ljubavi“ u Osijeku, koju je u svibnju 2011. godine osnovala sada 81-godišnja Štefica Čučak. Pred prostorijama udruge okupilo se stotinjak, mahom starijih osoba koje su došle po svoj jutarnji doručak. Naime, svako jutro u 11 sati, od ponedjeljka do subote u „Rijeci ljubavi“ se dijeli doručak za socijalno ugrožene osobe.

Prvi kontakt s gospođom Šteficom odmah nas je oduševio. Unatoč godinama, iz te žene doslovno pršti pozitivna energija i želja za pomoći potrebitima. Kako nam je otkrila, humanitarnu udrugu osnovala je zbog ekonomske krize, neimaštine, kada je velik broj ljudi ostao bez posla. Slike bijede i neimaštine i okupljanja oko kontejnera ponukale su je da nešto poduzme, i tako je nastala njezina humanitarna udruga.

„Okupljamo umirovljenike, invalide, nezbrinutu djecu, ne gledamo tko je koje nacije, vjere, nema diskriminacije, pomažemo svima koji su u potrebi“, kazala nam je Štefica, koja nam je otkrila da je odmah po osnivanju njezina udruga brinula o 240 obitelji, da bi danas taj broj narastao na 1.200 obitelji koje broje oko 3.500 članova koji redovito primaju pomoć. S tugom u glasu Štefica nam je kazala kako pomoć prima velik broj djece, njih 600, od čega 361 osnovnoškolac, te šezdesetak branitelja i sedamdesetak bolesnih – nepokretnih, kojima hranu dostavljaju do vrata.

„Kad im donesemo hranu ne znate da li se ti ljudi više raduju hrani ili tome da mogu popričati s nekim. To su tužne situacije. Imali smo slučaj gdje je starica živjela u kući bez pravog poda, s izrovanom zemljom, pacovi kapitalci su izgrizli hladnjak, zimu je provela bez grijanja. Srećom, uz pomoć Centra za socijalnu skrb ona je udomljena“.

Umirovljenici najgladniji

Od stotinjak osoba koje su stajale u redu da pokupe jutarnji doručak, većina su bili umirovljenici. I ono što nas je malo iznenadilo, puno njih su nam sami prišli i htjeli ispričati zbog čega dolaze po pomoć u hrani. I ono što nam se posebno urezalo je da svi s velikim poštovanjem i zahvalnošću govore o Štefici Čučak i tome što ona čini za njih.

Prva koja nam je otvorila dušu je bila 63-godišnja Jelena, koja sa svojih 1.800 kuna mirovine mora prehranjivati sebe i svoje dvije kćerke od 42 i 38 godina koje nisu sposobne raditi. Kaže kako joj je suprug preminuo prije pet godina nakon čega je obitelj pala u teško siromaštvo.

„Jako je teško, skupljamo boce, ali me nije sramota, preživljavamo. Ovdje dođemo dvaput tjedno i to nam je sasvim dovoljno. Neka Bog blagoslovi gospođu Šteficu. Hvala i volonterima i donatorima“, kazala je Jelena.

Zatim nam je prišla 63-godišnja Ljiljana, koja ističe kako je dugo bila na birou za nezaposlene, a sada prima mirovinu u iznosu od 1.500 kuna. Živi sama, ponekad skuplja boce, a katkad joj pomognu sestrična i nećakinja. Zahvalna je, kaže, što ima kruha.

„Ne bunim se, ima i gorih slučajeva od moga. No, smeta mi kako nas ljudi gledaju dok stojimo ovako u redu, kao da se sprdaju s nama. Ako završimo u novinama ili na televiziji, imam susjede koji mi se ismijavaju. Govore da smo socijalke, ugrožene i takve stvari pričaju“.

Irma, koja ima 66 godina, kaže kako je preko Facebooka prije sedam godina čula za „Rijeku ljubavi“ i od tada dolazi, jer ima mirovinu od samo 1.155 kuna i nema od čega živjeti.

„Smrzavam se čekajući u redu, ali moraš. Imam kćer i zeta koji nekad pomognu, ali ni oni ne mogu puno pomoći jer imaju četvero djece. Je li sramota ili nije doći po pomoć nema veze, moraš doći, jer ne možeš spojiti kraj s krajem“.

Humanitarac ne može glumiti

Štefica Čučak zamolila nas je da svakako istaknemo da su najveći donatori Konzum, Velpro i SPAR, te iako je uglavnom riječ o hrani pred istekom roka, spomenutim trgovinama zahvaljuje na pomoći. Ono što je definitivno pomoglo u radu udruge je i novac dobiven iz europskih fondova. Naime, udruga je dosad dobila 10 milijuna i 300 tisuća kuna novca. Tim novcem kupljen je kombi kojim se pribavljaju proizvodi iz trgovačkih centara, a kupljena je i rashladna komora u koju se stavlja hrana koja podliježe kvarenju.

Ono što je za svaku pohvalu je da svih 17 osoba koje

pomažu u radu udruge su volonteri, odnosno ne primaju nikakvu naknadu.

„Ne možete humanost dobiti izvana, ona je vama duboko u srcu i to je Božji dar. Humanitarac ne može glumiti, ili si humanitarac ili nisi. Naša udruga je kao sveti hram, ovamo zločesti ljudi ne mogu doći“, objasnila nam je Štefica.

Ljudi po jutarnji doručak dolaze po potrebi, netko svaki dan, netko jedanput tjedno, ali svaki dan bude između 100 i 150 ljudi, kazala je Štefica i dodala kako taj broj treba pomnožiti s tri člana obitelji, što ispada da svaki dan prehrane gotovo 500 osoba.

„Da toga nema ne znam kako bi ti ljudi preživjeli. Imam primjerice susjedu koja prima 1.700 kuna mirovinu, a mjesečno daje 800 kuna za lijekove. Situacija je teška. Imam tri obitelji sa desetoro djece, njima litra mlijeka ništa ne znači. Trebala bih imati farmu krava da opskrbim tu djecu s mlijekom. Majke miješaju decilitar mlijeka s decilitrom vode kako bi djeca bar malo okusila mlijeko. Ja sam naj-

veći prosjak u Republici Hrvatskoj i toga se ne stidim", kaže Štefica.

Osim jutarnjeg doručka, udruga jednom mjesečno dijeli i takozvani „paket života". Riječ je o paketu koji sadrži 17-18 proizvoda poput brašna, šećera, ulja, jaja, tijesta, riže, pašteta, pučke kobasice… No, Štefica je kaže svjesna da za prosječnu obitelj taj paket na mjesečnoj bazi nije dovoljan za preživjeti.

Umijeće preživljavanja

Inače, pravo na pomoć u hrani imaju dvije kategorije korisnika. Prvi su primatelji zajamčene minimalne naknade (socijalne pomoći), a druga kategorija su samci koji imaju primanja do 1.500 kuna, a za svakog dodatnog člana obitelji granica se podiže za još 500 kuna.

Po svoj doručak došla je i 65-godišnja Nedeljka, koja je tri godine u mirovini, a prima 1.359 kuna. Muž nema primanja i kad plati režije, kaže, ostane joj samo 200 kuna.

„I što da radim s tim. Da sjednem i da plačem? Nitko me ni ne sasluša, jedino ovdje dobijem malo hrane, hvala gospođi Štefici. Nije zgodno stajati u redu, hladno je, ali prisiljeni smo. Nikad me nitko nije mogao ovako vidjeti po redovima dok sam mogla raditi, ali sad moram stajati u redu za pomoć."

Nedeljka kaže kako živi na selu, pa joj u krpanju kraja s krajem pomaže i briga o životinjama. Ima dva sina, ali kaže da od njih ne može tražiti pomoć, jer i oni teško žive.

Prišla nam je i umirovljenica koja se nije htjela predstaviti, ali je odlučila nešto ispričati kad je čula da smo došli iz Zagreba raditi priču.

„Primam 1.500 kuna mirovine, a za režije mi ode 1.200 kuna. Od čega da živim? Što vi iz Zagreba mislite? Morate nam pomoći. Neka se zna, uvijek smo mi u Slavoniji zadnji u svemu. Prije se sav novac slijevao u Beograd, a sada u Zagreb. Da nije „Rijeke ljubavi" umrla bih. Kćer mi je završila fakultet i deset godina je nezaposlena. Lokalni političari traže eure da bi nekog zaposlili".

Tužan prizor djeteta

Naravno, bilo je i onih ogorčenih na političare koji vode zemlju. Tako 64-godišnji Pero s 1.500 kuna mirovine uzdržava sebe, suprugu i dvije kćerke koje se još školuju. Na pitanje kako preživljava nam je kazao:

„Super mi je. Slušam premijera, a po njemu ja živim kao lord, imam novaca na bacanje. Jer on priča da kod nas cvjetaju ruže, dok se zapravo ljudi masovno iseljavaju. Da nema Štefice, ne znam što bih."

Iako je svaka priča od ljudi s kojima smo pričali potresna, najviše nas je pogodilo stajanje u redu 39-godišnje samohrane majke Ivane, koja je po jutarnji doručak došla sa svojom petogodišnjom kćerkicom. Gledati dijete kako stoji u redu za kruh, mlijeko i mesne nareske doista nikoga ne može ostaviti ravnodušnim. Ivana je radila 16 godina i ostala bez posla, sada s dječjim doplatkom prima 1.240 kuna mjesečno. Nekad joj je pomagao brat, no sad ni on više ne može.

Kako nam je kazala Štefica, nema veće radosti u udruzi nego kad razvesele djecu. Tako su jednom prilikom nabavili školsku opremu, nove trenerke, tenisice, torbe. I onda su zamolili majke da ne skidaju etikete s proizvoda kako bi djeca znala da je riječ o novoj robi.

„Kad su djeca to dobila, bio je to pravi urnebes, velika radost, jer su po prvi put dobili nešto novo".

Oni pjevaju, meni suze teku

Štefica nam je u razgovoru kazala i kako smatra da je hrvatski narod plemenitog srca, samo ih treba potaknuti. Prisjetila se jedne situacije kada su dobili donaciju punog kamiona s jabukama. Kamion nije mogao doći pred udrugu, pa su se osobe koje su čekale na pomoć same organizirale i složile u špalir, i rukama prebacili jabuke u prostorije udruge.

„Čujem ja neku pjesmu dolazi izvana, kad sam izašla vidjela sam kako okupljeni rade i pjevaju od radosti. Bili su radosni jer će moći napraviti štrudlu i razveseliti obitelj. Oni tako pjevaju, a meni suze idu, i dan danas kad se sjetim…"

Lijep primjer je gospođa iz Splita koja je darovala stan u Osijeku udruzi, a oni su ga dali na korištenje majci troje djece, koja je oboljela od multiple skleroze.

Pitali smo Šteficu odakle joj taj poriv da pomaže potrebitima i je li ona ikad gladovala.

„Ne volim pričati o sebi, meni je bitno da dobijemo pomoć za što više potrebitih. Otac mi je bio alkoholičar, tjerao mene i majku nožem, kroz prozor smo skakale, pretežno smo živjeli u neimaštini. Ali nemojmo o meni. Kod nas se danas i ovdje stvarno događaju čuda, ja što poželim, ja to i dobijem".

Štefica priča kako im i privatne osobe šalju donacije, no postoji jedan čovjek koji svaki mjesec pošalje robe iz Konzuma u vrijednosti od šest tisuća kuna, čime pokrije mjesečno 100 obitelji, a ne zaboravlja ni djecu, pa tako uvijek kupi i 200 hrenovki koje djeca obožavaju.

Unatoč lošoj situaciji, Štefica vjeruje da bi se kroz koju godinu gospodarska situacija trebala poboljšati. „Svi smo mislili, kad završi rat, gospodarstvo će se oporaviti, sve će krenuti na bolje, no došlo je do totalnog socijalnog kolapsa. Ona manjina koja ima, njoj je dobro, ali velika većina danas teško preživljava i teška su vremena. Vjerujem da treba izdržati koju godinu i da će situacija biti bolja. Da sam mlađa deset godina, tvornicu bi osnovala, digla bi je iz pepela, pomogla ljudima da rade i zarade", zaključila je Štefica.

„Štefica je božja miljenica; širi tu dobrotu i na nas", govore ljudi iz reda tuge i očaja, ali ipak sa smiješkom na licu kad spominju svoju dobrotvorku.

Igor Knežević

DUGO SELO

Mala škola pametnih telefona

Članovi SUH-ove podružnice Dugo Selo pred kraj 2019. godine sudjelovali su u projektu kojeg je financirao grad pod nazivom „Zasadi drvo, ne budi panj". Naime, na lokaciji u parku grofa Draškovića zasađeno je 800 stabala, a četiri su imala oznake Sindikata umirovljenika Hrvatske. Za dobru vibru pobrinula se Udruga branitelja Vitezovi, čiji članovi su skuhali ukusan grah.

Buran kraj i početak nove godine dugoselski SUH-ovci su proslavili na fešti u Štakorovcu. Na proslavi su SUH-ovi glumci amateri održali predstavu pod nazivom „Pravda i pravica". Okupilo se 120 ljudi, a atmosfera je bila zabavna i nezaboravna. U siječnju su 44 člana podružnice četiri sata čistila stazu kroz šumu Martin Brijeg. Nakon radnih aktivnosti predsjednik podružnice Milivoj Marić pobrinuo se za dobru klopu i piće, naime skuhao je kobasice i vino.

U veleučilištu Dugo Selo održan je tečaj „Mala škola pametnih telefona" koji je sufinancirao grad. Kroz tri mjeseca, svakog petka, 22 člana SUH-a su naučila osnove rada s pametnim telefonima i računalom. Među ostalim su naučili i kako snimiti i spremiti fotografije i prebaciti ih na USB stick. Predavanja je držala profesorica informatike Maja Mlinarek. Hvala joj.

Milivoj Marić

NOVA GRADIŠKA U dobrom društvu

Članovi podružnice SUH-a iz Nove Gradiške godinu su završili radionicom i druženjem pred Božić i Novu godinu tako što su pravili čestitke i aranžmane u uredu prijateljske Udruge tjelesnih invalida. Za Dan grada 8. prosinca 2019. već četvrtu godinu zaredom održali su predavanje na temu programa „Trebamo dobro živjeti u trećoj životnoj dobi", gdje su savjete davali fizijatar i internist infektolog, a pravnica je objasnila problematiku ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju.

Ranije, tijekom jeseni, Novogradišćani su imali druženje za Dan starijih osoba 1. listopada, koji je prošao veselo, uz domjenak i pjesmu, ali i uz vježbanje pikada za neka buduća natjecanja na sportskim susretima umirovljenika.

Vesna Valenta

STUDENTSKI GRAD 15 kilometara po Medvednici

U sindikalnoj podružnici Studentski grad s Novom godinom nastavljeni su programi koji se s vremenom upotpunjuju novim idejama i aktivnostima. Već prvog dana Nove godine, dio članova koji voli planinariti, odlučio je provesti prekrasan dan na Zagrebačkoj gori. Od Hunjke su krenuli prema Gorščici, gdje su se okrijepili i odmorili te nastavili pješačiti do Vidovca, tako propješačivši oko 15 km. Članovi su 12. siječnja imali priliku „shopingirati" u Palmanovi i Velesseu (Italija), gdje su proučili kakva su sniženja u obližnjoj državi.

Kako siječanj nije bio hladan išlo se i na jednodnevni izlet u Viroviticu. Tamo se obišao obnovljeni dvorac Pejačević s interaktivnom postavom koja je zadivila mnoge. Zaista se ima što pogledati u dvorcu do kojeg se dolazi raznim mostovima, među njima i jednim glazbenim koji svira kada prelazite preko njega, zatim mostom mladenaca, gdje obično mladenci naprave fotografiju sa pozadinom dvorca. Nakon razgledanja dvorca uz kustose i grada s vodičem, uslijedio je ručak u obližnjem restoranu gdje su se izletnici potom zabavili uz „jukebox" koji SUH-ovci nose sa sobom kako bi izleti bili što jeftiniji, a opet edukativni i zabavni.

Članovima podružnice bila je zanimljiva i promocija knjige „Pravo na Krik" koju je napisala predsjednica SUH-a Jasna Petrović, na kojoj su mnogi i kupili knjigu. Aktivnosti koje ova podružnica ima, nastavljene su i dalje, poput društvenog i linijskog plesa,

zbora i glazbene radionice, crtanja, vježbanja i sportskih sekcija, te povremenih zanimljivih predavanja i zdravstvenih pregleda.

Snježana Živčić

BJELOVAR Edukacija umirovljenika

SUH-ova podružnica Bjelovar započela je s edukativnim predavanjima za članove njihove podružnice treće životne dobi. Tako su predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova PU Bjelovarsko-bilogorske županije održali predavanje na temu "Pojačan oprez u prometu i poštivanje prometnih propisa", s naglaskom na poboljšanje stanja sigurnosti u cestovnom prometu za starije osobe.

Starije osobe treće životne dobi su manje pokretljive, sporijih refleksa i time još ugroženije u prometu te se u slučaju ozljeda teže oporavljaju pa je i samo liječenje teže i dugotrajnije. Također, pričalo se i o temi kaznenih djela na štetu starijih osoba. Napadi na starije osobe se često događaju na kućnom pragu – krade im se novac, bankovne knjižice, zlatnine te su žrtve i brojnih drugih prijevara. Često, počinitelje je teško pronaći jer su vrlo dobro umreženi.

Raspravljalo se i o temi nasilja u obitelji. Tako se moglo čuti da starije osobe često ne žele prijaviti nasilje, pogotovo ako se ono vrši od strane djece ili unuka. Teže se odlučuju na prijavu jer smatraju da je to neugodno za cijelu obitelj. Edukacije bjelovarskih umirovljenika se nastavljaju, slijedi gostovanje liječnika internista.

Ana Široki

PEŠČENICA

Uživanje u toplicama

Članovi SUH-ove podružnice Peščenica iz Zagreba aktivni su cijelu zimu. U siječnju je tako 56 članova otišlo na jednodnevno kupanje u toplice Jezerčica u Stubičkim toplicama. Dojmovi su izvrsni, svi umirovljenici su složni kako je to bilo jedno prekrasno iskustvo. U četvrtak, 16. siječnja 2020. održana je večer poezije, koju nazivaju i palačinka party.

Naime, umirovljenici se okupljaju i čitaju poeziju, a istovremeno se peku i konzumiraju palačinke. Za čitanje poezije „zaduženi" su Željko Orlović, Ljiljana Grgić, Mirjana Pravica, Mirjana Novačić. Prvu subotu u veljači na radionici dekupaža i crtanja na staklu članice su izradile i obojale srca u čast Valentinovu te su ona podijeljena članovima na druženju.

Mirjana Novačić

PAZIN

Uveseljavanje usamljenih

Siječanj nije baš mjesec za neke posebne aktivnosti što se tiče pazinskih SUH-ovaca. Malo je hladno i novogodišnji i božićni blagdani su prošli, tako da u to doba u pravom smislu miruju u mirovini. Ipak, u prosincu su bili aktivni, pa su tako na poznatom „Festivalu palačinki" u Pazinu imali štand na kojem su za svaki dobrovoljan prilog donirali neki ručno izrađeni predmet (loptice za bor, kameni aranžman cvijeća i drvene dekupažirane predmete) koji su njihovih ruku djelo, a nastali su u njihovim organiziranim radionicama kroz cijelu proteklu godinu.

Sva prikupljena sredstva idu u humanitarne svrhe, odnosno u kupovinu kreveta za palijativnu skrb u Pazinu. Na sv. Nikolu organizirana je lutrija, a zarada od oko 5.000 kuna iskorištena je da se kupe pokloni za 20 starijih članova koji više nisu u mogućnosti dolaziti na druženja, ali i preko 50 članova koji se nalaze u raznim domovima za starije. Ti umirovljenici uvijek se vesele posjetima i njima je bitnije od samog poklona to da ih se sjete i da se popriča s njima, jer u većini slučajeva riječ je o osobama koje su usamljene.

Mirjana Monas

SPLIT

Budi netko drugi

Vrijeme maškara nam pruža mogućnost da se isprobamo u nekom novom izdanju, da budemo netko drugi. Ovo vrijeme je idealno da pobjegnemo iz uloge koju imamo u svakodnevnom životu.

Tako su SUH-ovci Splita 5. veljače 2020. godine pripremili karnevalsku zabavu u restoranu „Bolero", gdje se zabavljalo čak stotinjak članova. Umirovljenici su pokazali doista izvrsno umijeće prerušavanja, a za one najbolje kostimirane podijeljene su i nagrade. Tako je pet članova dobilo tri besplatne večere u restoranu Bolero te dvije besplatne karte za kazalište. Do kasno u noć članovi su se zabavljali i uživali u karnevalskoj noći.

Asja Tomin

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

Ništa bez zelene menestre

Umirovljenici Dubrovnika, Župe dubrovačke i Cavtata, njih preko 60 boravilo je u Konavlima 26. siječnja 2020. (nedjelja). Na kratko putovanje krenulo se s Pila u Dubrovniku u 9:00 sati, a usput su pokupili umirovljenike iz Župe i Cavtata. Zajedno su posjetili Dom umirovljenika na Grudi, gdje su domaćinima uručili poklone i družili se s njima.

S obzirom da je taj dom jako lijepo uređen, kao da je hotel visoke kategorije, većina umirovljenika kazala je kako bi rado jednog dana poželjeli biti korisnici tog doma. Uslijedio je posjet OPG-u Bratoš, vlasnika Nikše Bratoša na Grudi, gdje su mogli uživati u lokalnoj hrani. Zatim su se uputili na OPG Kameni mlin, gdje su imali dogovoren ručak uz glazbu. Svi su bili oduševljeni specijalitetima ovog kraja – zelenom menestrom i mesom ispod saća, kao i domaćim desertom.

Uz živu glazbu umirovljenici su se opustili, zabavili i zaplesali, a dobrom raspoloženju pomogla je i čaša domaćeg vina. Nakon što se druženje privelo kraju, svi su na povratku kući zaželjeli da ono ostane tradicija, jer su, kao i prošle godine, bili jako zadovoljni izletom.

Ante Mandić

DVA JAKO VAŽNA DANA U TJEDNU

Iskoristite maksimalno svoje vikende

Vikendi čine više od jedne trećine vašeg života. Oni su kritično vrijeme za obiteljsko okupljanje, pružanje pažnje pojedinim članovima obitelji i za jačanje obiteljskih veza, posebno u višegeneracijskim obiteljima.

Međutim, preveliki broj obitelji besciljno provodi vikende. Razne neizbježne obaveze i kućni poslovi, koji su se odlagali za vrijeme tjedna, natrpaju se u subotu i nedjelju, posebno u obiteljima gdje su oba supružnika aktivna tijekom tjedna. Tu se onda još „prikrpaju" aktivnosti unučadi, misa, razne društvene obaveze itd., što povećava pritisak. Stručnjaci kažu da se takav „kaos" može ipak prevladati. Evo kako:

☺ **Započnite s dobrim tjednom.** Ako se uspijete disciplinirati pa svaku večer tokom tjedna provedete jedan sat obavljajući dosadne kućanske poslove, nagrada će biti vikend slobodan za obiteljske i osobne rekreativne aktivnosti. Stručnjaci preporučuju da se obitelji nauče živjeti s nešto nižim standardima održavanja domaćinstva od onih perfekcionističkih. Isto tako preporučuju da se posao podijeli na nekoliko manjih dijelova koje je lakše obaviti i da se neki poslovi trajno „delegiraju" partneru/ici. Mnogi misle kako je jednostavno umirovljenicima jer imaju po cijele slobodne dane. Nije baš tako, bake i djedovi često čuvaju unuke, odlaze po njih u jaslice, škole, odnose kuhana jela… Ili čak rade, na crno ili prijavljeni.

„Akumulatori" umirovljeničkih obitelji, jednako kao i zaposlenika, trebaju punjenje preko vikenda kako bi se spriječilo da ne pregore", kaže jedan američki psiholog.

☺ **Radite kao jedan tim.** Bez obzira koliko naporno radili, kućne odgovornosti kao što su čišćenje, kuhanje, kupovanje, često obuhvate i vikende. Međutim, ako se partneri složno dogovore da kućne poslove obave solidarno, onda si svatko od njih može priuštiti više ugodnih aktivnosti i više vremena za igru. Dok on, na primjer, usisava tepihe, ona može otići s prijateljicama u kino.

☺ **Planirajte svoje aktivnosti.** Pravi, zadovoljavajući vikendi ne događaju se tako, sami od sebe. Oni se moraju planirati na „sastancima" obitelji. Izbjegavajte pasivne aktivnosti. Mnoge televizijske emisije ili serije obustavljaju razgovor i komunikaciju medu partnerima.

Razumljivo, valja paziti i da se ne isplanira prenatrpani program za vikend, posjet rodbini, odlazak u šetnju itd. Povremeno trebamo zajedno potrošiti vrijeme i na bezvezne stvari: naprosto sjediti ili besciljno lunjati.

☺ **Pokušajte nešto novo.** Planirajte barem jedan vikend mjesečno u kojem će biti vremena za nešto što ne doživljavate često: posjet nekom zanimljivom muzeju, galeriji, zoološkom vrtu, parku ili dječjem kazalištu s unucima, posjetiti neko obližnje povijesno mjesto itd. Sve to košta malo ili ništa. Obiteljsko zajedničko pješačenje ili vožnja biciklom u bližu ili dalju okolicu svoga grada može biti interesantno i okrepljujuće, jer uvijek se otkrije nešto novo. Možda odlučite otići vlakom u okolicu svoga mjesta i tamo samo popiti kavu. I to je promjena.

☺ **Rasporedite vrijeme uravnoteženo.** U planiranju vikenda nastojte postići određenu uravnoteženost između vašeg osobnog raspoloživog vremena, obiteljskog vremena i vremena partnera/ice. Stručnjaci kažu kako je najvažnije ono vrijeme koje pripada partnerima, umjesto da se vikendi usmjere samo u korist dječjih aktivnosti. Baka i djed nisu servis za prezaposlene potomke, već zaslužuju da se u određeno vrijeme tijekom vikenda sami prošeću ili negdje provozaju automobilom.

dr. Ivo Belan

SIGURNOST ZA STARIJE

Alarm za poziv u pomoć

Jedna australska tvrtka razvila je alarmni sustav pod imenom Vital Call koji pomaže starijim osobama i svim nemoćnima da se osjećaju sigurnije dok su same kod kuće. Naime, na ogrlici ili narukvici postoji gumb kojeg u slučaju nužde osoba može stisnuti i tako alarmirati svoje prijatelje, obitelj ili čak i hitnu pomoć i pozvati ih na svoju adresu.

Sustav radi 24 sata dnevno, sedam dana u tjednu. Nakon što korisnik pritisne tipku, predstavnik Vital Call korisničke službe odmah će nazvati tu osobu da provjeri je li sve u redu s njom i treba li joj poslati pomoć. U slučaju da osoba ne odgovara, pomoć se također odmah šalje. Iz tvrtke ističu da je uređaj vodootporan te ga korisnici bez problema mogu nositi i za vrijeme tuširanja.

UREĐAJ ZA NJEGOVATELJE

Video-slušalice za empatiju

Amerikanka Carrie Shaw razvila je posebne video-slušalice koje bi trebale pomoći njegovateljima u razumijevanju starijih osoba koje imaju problema s vidom, Alzheimerovom i Parkinsonovom bolesti. Nakon što stave na glavu video-slušalice koje otežavaju vid i sluh, tako se simuliraju situacije u kojima bolesne osobe ne mogu dobro komunicirati sa svojom okolinom.

Inovatorica Carrie Shaw kaže kako će stvarni uvid u zdravstveno stanje tih osoba omogućiti njegovateljima/skrbnicima da razviju empatiju prema starijima i zauzvrat poboljšaju način pružanja skrbi.

psihološka radionica

Zaljubi se jer si star

„Sada i prespavaju jedno kod drugoga. Nemaju djece i bližih rođaka, nemaju zajedničku imovinu i žive svoj život sretno i zaljubljeno“

Valentinovo je pred vratima. Danas sam primila dva poziva za održavanje izbornih skupština u podružnicama. Jedan je bio drukčiji. U desnom uglu gore je nacrtano malo strelicom probodeno srce, a u lijevom donjem kutu silueta plesnog para i tekst „Poslije skupštine domjenkom se nastavljamo družiti uz glazbu i ples te ćemo tako obilježiti Valentinovo.“

Tipično ponašanje starijih osoba. Spojiti ugodno s korisnim. U ovom slučaju obvezu održavanja skupštine završiti u veselom druženju. Druga je podružnica dan prije Valentinova organizirala stručnu tribinu u okviru projekta, a potom, dakako, proslavu Valentinova.

Vrijeme iz dana u dan sve više miriše na proljeće. Toplo je i sunčano pa su jutros u mome vrtu, uz procvale visibabe, skakutale i male ptice sjenice. U travi je bilo nešto što su kljunom čupkale i cvrkutale. I odmah sam se sjetila da mi je moja baka iz Međimurja kao djetetu rekla da se to ptičice žene. I doista nakon nekog vremena i male su se ptičice pojavile u gnijezdu.

U „ona vremena“ bake su u grmlje sakrivale male kolačiće koje su tražila djeca. I tako su mi priča do priče vezane uz Valentinovo zaokupile misli pa se sjetim i jučerašnjeg posjeta frizerskom salona u mome susjedstvu. U salonu je frizerka šišala jednog gospodina, a drugi s nakostriješenom frizurom je čekao. Nisam bila sigurna da li je to nova ili stara frizura. Šalili smo se na račun Valentinova za koje se moramo i izgledom pripremiti kako bi se svidjeli svom starom bračnom partneru s kojim smo pregrmili mnogo takvih proslava.

Razmišljala sam o mnogim pričama koje sam čula od ljudi koji su imali lijepa, ali i tužna sjećanja vezana uz Valentinovo. Sjetila sam se nekih starijih gospođa koje su mi u posljednje vrijeme dolazile s pitanjem da li da prihvate neku prisniju vezu s dugogodišnjim prijateljem. Naime, već su jedan drugome oko dvije godine partneri za posjećivanje kazališta i koncerata, ali svaki živi u svom stanu. Gospođa kaže da se boji da ostanu sami u stanu jer ne zna kako bi se ponašala u slučaju da osjeti jaču potrebu za nježnošću, a da to partner ne prihvati. Boji se da ne pokvari divno prijateljstvo.

Savjetovala sam joj da se ohrabri i iskoristi hladnije vrijeme, pa kad je prijatelj doprati do kuće, a vani je hladno, neka ga pozove na čaj. Dogovoreno i realizirano na zadovoljstvo oboje! Sada i prespavaju jedno kod drugoga. Nemaju djece i bližih rođaka, nemaju zajedničku imovinu i žive svoj život sretno i zaljubljeno.

Druga priča je malo složenija jer je u njoj više, da tako kažemo, zainteresiranih aktera. Bilo je to divno prijateljstvo koje su podržavala i njihova djeca. Sve je bilo u redu dok su oboje živjeli u svojim stanovima. Kad je gospodin postao teže pokretan, njegova su ga djeca smjestila u dom, a gospođi zabranila posjete jer su vjerovali da ga može nagovoriti da njoj ostavi stan. Osim toga, dom je bio udaljen od mjesta gdje živi gospođa pa je tako obitelj prekinula vezu i gospodin je umro iznenada, sahranjen daleko od kuće.

Sjetih se i desetak brakova u starijoj dobi, nekoliko sklopljenih u domu umirovljenika, a sigurno i više od pedesetak uspješnih prijateljskih, ali i intimnih veza, starijih osoba koje su sretnije i zadovoljnije jer život udvoje je stanje kad dio naših briga i strahova, usamljenosti i nesnalaženja podijelimo s nekim. Starenje je lakše udvoje. Osjećamo se zaštićeni.

I zato savjet za danas: učinimo sami sebi radost i Valentinovo provedimo sa sebi sličnima. S dragim osobama. Dajmo si priliku za ljubav ili barem prijateljstvo.

Moja je poruka: zaljubi se jer si star!

Piše: Biserka Budigam, psihologinja

Odgovara:
Davor Šmuljić
dipl. pravnik

Mirovina i otpremnina

Pitanje: Nalazim se na dužem bolovanju. Imam navršenu 41. godinu staža osiguranja, a 1. travnja ću napuniti 62 godine života te namjeravam u mirovinu. Imam li pravo na otpremninu zbog odlaska u mirovinu? ***(V.V., Zagreb)***

Odgovor: Pravo na otpremninu zbog odlaska u mirovinu zavisi o tome je li to pravo regulirano ugovorom o radu koji ste zaključili s poslodavcem, odnosno kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu. Ako navedenim aktima to nije određeno, nemate pravo na otpremninu zbog odlaska u mirovinu, tj. isplata navedene otpremnine nije obveza poslodavca. Prema važećem Pravilniku o porezu na dohodak neoporezivi iznos otpremnine prigodom odlaska u mirovinu iznosi do 8.000 kuna.

S obzirom da 1. travnja namjeravate u mirovinu morate regulirati svoj radno-pravni status s poslodavcem, tj. način prestanka ugovora o radu. Kao način prestanka ugovora o radu u Vašem slučaju dolazi u obzir sporazumni raskid ugovora o radu s poslodavcem te navedenim sporazumom isto tako možete riješiti pitanje isplate otpremnine zbog odlaska u mirovinu ako isto nije riješeno na gore navedeni način.

Gubitak vozačkih sposobnosti

Pitanje: Molim da odgovorite koji liječnik je dužan prijaviti policijskoj postaji da bolujem od bolesti zbog koje više nisam sposobna upravljati vozilom? ***(D.Z., Split)***

Odgovor: Zakonom o sigurnosti prometa na cestama regulirana je navedena situacija da ako se na liječničkom pregledu ili tijekom liječenja utvrdi da vozač boluje od bolesti ili ima invalidnost rada uslijed kojih više nije sposoban upravljati vozilom, liječnik koji je obavio pregled ili je liječio vozača, odnosno izabrani liječnik dužan je, uz upozorenje bolesniku, o tome obavijestiti i policijsku upravu ili postaju na području gdje vozačica ima prijavljeno prebivalište, odnosno privremeno ili stalno boravište.

Vezano uz navedenu odredbu, u praksi bi se moglo dogoditi da nekoliko različitih liječnika, tj. liječnik koji je obavio pregled, odnosno liječio pacijenta, ili izabrani liječnik, svaki pojedinačno obavijesti policijsku upravu ili postaju o promjeni zdravstvenog stanja pojedinca vezano uz upravljanje vozilom. Inače, Pravilnikom o zdravstvenom pregledu vozača i kandidata za vozače propisan je i obrazac navedenog izvješća.

Nasljednici i pravni interesi

Pitanje: Upitan sam imam li pravni interes u jednom ostavinskom postupku? Možete li mi objasniti što to znači? ***(D.S., Pula)***

Odgovor: Pravni interes je korist (dobit) koju pojedinac očekuje od angažiranja suda, a taj interes se ne može postići na neki drugi način. Postojanje pravnog interesa za pružanje pravne zaštite je opća procesna pretpostavka za vođenje sudskog spora. O postojanju pravnog interesa sud vodi računa po službenoj dužnosti.

Tako pravni interes u ostavinskom postupku za vođenje sudskog spora ima onaj koji je smrću ostavitelja stekao nasljedno pravo, tj. nasljednik (oporučni ili zakonski). Ako je neka osoba bila u dobrim odnosima (prijatelj-susjed) s ostaviteljem, a nije nasljednik, nema pravni interes za vođenje sudskog spora.

Posvojenje i obiteljska mirovina

Pitanje: Da li u slučaju posvojenja prestaje pravo na obiteljsku mirovinu djeteta? ***(Z.Z., Osijek)***

Odgovor: Posvojenje je poseban oblik obiteljsko-pravnog zbrinjavanja i zaštite djeteta bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojim se stvara trajni odnos roditelja i djeteta. U slučaju posvojenja djeteta (koje ima pravo na obiteljsku mirovinu) određenog pravomoćnim rješenjem nadležnog centra za socijalnu skrb, zakonom je propisan prestanak prava djeteta na istu obiteljsku mirovinu.

Besplatno pravno savjetovalište
za članove Sindikata umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Vesna Valenta, predsjednica SUH-ove podružnice Nova Gradiška

Naši umirovljenici su bez volje, anemični, nesretni

„Sanjam Hrvatsku u kojoj će nam svima biti bolje, odnosno da imamo veće mirovine i viši standard, da nismo ovako zlobni i zavidni jedni spram drugih“

Vesna Valenta rodila se 1951. godine u učiteljskoj obitelji te je, kaže, cijeli njezin život vezan uz Novu Gradišku, osim pet godina koje je provela studirajući ekonomiju u Zagrebu. Nije se nikad udavala, a od bliske rodbine ima jedino nećakinju od pokojnog brata. Članica SUH-a postala je odmah po osnivanju podružnice u Novoj Gradiški 2013. godine, a od 2015. je došla na čelo te podružnice.

Vesna ima bogato sindikalno iskustvo. Radila je kao tajnica u Općinskom vijeću sindikata prije Domovinskog rata, a zatim i u Gradskom vijeću sindikata četiri godine nakon rata. Kazala nam je kako joj je rad u sindikatima očito u krvi, jer je i njezina majka bila predsjednica sindikata. U 35 godina radnog iskustva ima doista dug popis poslova koji je obavljala. Tako je bila pripravnica i referentica za plan i analizu u jednom ugostiteljskom poduzeću, šefica prodaje u konfekciji, financijska inspektorica, a 15 godina imala je i svoju tvrtku Valentina d.o.o. za reviziju i poslovne usluge, jer ima certifikat za ovlaštenog revizora.

No, ono što nas se posebno dojmilo je njezina društveno-politička aktiviranost, kojom se rijetko tko može pohvaliti. Naime, osim što je predsjednica SUH-ove podružnice, čelnica je i Stranke umirovljenika za Novu Gradišku, članica je Skupštine i Suda časti u gradskom HAK-u, predsjednica je Nadzornog odbora HPD-a Graničar, likvidatorica Udruge tjelesnih invalida, članica Češke besede Slavonski brod, a deset godina je bila predsjednica Češke besede Nova Gradiška i dva mandata predsjednica NO Saveza Čeha u Daruvaru.

Dok je vodila svoju tvrtku, bila je članica Društva računovođa i Društva ekonomista, kao i članica Nadzornih odbora i raznih komisija u gradu i županiji Brodsko-posavskoj.

Aktivnosti joj nije nedostajalo ni kad je bila mlađa pa se tako prije rata bavila sportom. Osam godina je kuglala za KK Strmac, nekoliko godina planinarila, bila je i sportska djelatnica moto-karting utrka HAK-a, gdje je i osnivačica reli ženskog kluba, a sama je tri godine vozila reli utrke.

Podružnica SUH-a na čijem je čelu broji četrdesetak članova. Vrlo su aktivni. Zajedno odlaze na izlete, imaju radionice, turnire, piknike na izletištu Strmac, druže se za Dan starijih osoba, organiziraju predavanje liječnika i pravnika. Vesna nam kaže kako je najviše ponosna na svoje članove, jer su složni, druže se i poštuju. No, glavni problem im je teška materijalna situacija, što ne čudi jer je Brodsko-posavska županija predzadnja u Hrvatskoj po standardu. Mirovine su niske, a oni koji imaju i malo zemlje ne mogu je obrađivati, jer su ostarjeli, objasnila nam je Vesna, koja je dodala i da su umirovljenici u njezinoj podružnici nekako bez volje, anemični, nemaju volje za ništa pa čak i za druženje. Ima dojam da su naprosto nesretni.

„Sanjam Hrvatsku u kojoj će nam svima biti bolje, odnosno da imamo veće mirovine i viši standard, da nismo ovako zlobni i zavidni jedni spram drugih, da se više družimo, a ne da se povlačimo u sebe i u svoju kuću ili stan sa svojim problemima i bolima, nego da sve u životu podijelimo s drugima.“

Vesna nam je otkrila i kako bi unaprijedila rad Sindikata umirovljenika Hrvatske. Tako bi, prema njenom mišljenju, svaki tjedan ili jednom mjesečno trebalo imati emisiju na televiziji s vijestima iz SUH-a i podružnica, nešto slično što ima Prizma za manjine. Isto tako, radio i tv postaje diljem Hrvatske bi trebale više pratiti rad SUH-a, a ne da se stavljamo na margine jer smo stari i siromašni. Kao najvažnije programske zahtjeve SUH-a Vesna ističe borbu za bolji standard umirovljenika, da se povećaju mirovine u dvoznamenkastom postotku, oslobađanje od participacije i besplatno zdravstveno dopunsko osiguranje, neplaćanje skupih lijekova, neplaćanje liječničkog pregleda kod produženja vozačke dozvole, popuste u javnom prijevozu, na autocestama i toplicama.

Za kraj smo je upitali i što bi poručila političarima.

„Oni misle da neće nikad ostarjeti, a isto tako misle da ako smo mi stari, da nam ne treba novca, odnosno veća mirovina, jer ne možemo puno jesti, ne trebamo se lijepo obući, ne trebamo malo i putovati i nešto vidjeti, što nismo imali vremena dok smo radili. Bolesni smo, a nemamo novca za lijekove i zdravu i bolju prehranu, no to njih očito nije puno briga“, zaključuje Vesna Valenta.

Igor Knežević